

Антропософски вести

Брой 75
ЙОАНОВДЕН
ЮНИ 2022 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Терапевтичната сила на изкуството
3. Антропософска терапия чрез пеене
4. Три степени на духовното развитие
7. Вярност към Антропософията
8. Днешните кризи и вчерашните отговори
9. Да гледаме с абсолютно спокойствие
12. Срещата със злото
13. Да разпалим пламъчето на волята
14. Какво се случва в биодинамичното поле?
15. In memoriam за Диана
15. Възпоминание за Светла Бисерова
16. Светът като любов и като нелюбов
17. Работата над Кармата
18. Проблемът за управляемостта
22. Годишното общо събрание
22. Азът като нож с две остриета
23. Нови книги
24. Библиотеката в София
24. Антропософски групи в България

Живописецът образува своята фантазия, свързвайки вътрешните формиращи сили със сетивното виждане, което той изживява така, както се нуждае от него. Той отива отвън навътре до там, където преобразува живеещото в пространството така, че действа в линии, форми, цветовете. Той довежда това до повърхността на живописната нагледност. Ясновидецът идва от противоположната страна. Той съгъства това, което се намира в неговата ясновидска дейност, до душевно оцветяване; той пропива с цветовете това, което иначе е безцветно, като че илюстрира вътрешно, образува имагинации. Трябва само да си представим по правилен начин, че онова, което от една страна донася живописецът, идва от противоположната страна в това, което ясновидецът създава отвътре навън.

Рудолф Щайнер, 6 май 1918 г.

ТЕРАПЕВТИЧНАТА СИЛА НА ИЗКУСТВОТО

ЖИВОТО МИСЛЕНЕ И НЕГОВОТО БЪДЕЩЕ

През 2021 г. българската антропософска аудитория имаше възможността да се запознае с грузинския лектор, валдорфски и лечебен педагог – Михаил Пицхелаури. Той изнесе редица лекции в различни градове, а през юли 2021 г. беше организиран лагер в с. Емен, на който той провеждаше

ежедневни лекции и арт упражнения по темата за развиване на имагинативното мислене. На този лагер възникна и се обсъди идеята, Михаил Пицхелаури да започне да води курс по лечебна педагогика. Още през октомври 2021г. първият модул на този курс стана факт и се проведе във Варна. Курсът засега се провежда само от Михаил Пицхелаури на руски език с преводач Радослава Ангелова. Материалът на лекциите и упражненията се движи тематично по дванайсетте лекции от книгата „Лечебно педагогически“ курс на Рудолф Щайнер, като се включват и теми предложени от участниците. Има лекционни и дискуссионни сесии, както и практически упражнения. По време на модулите някои от участниците се ангажират да водят лечебно педагогични деца, при което М. Пицхелаури на живо показва своя метод на работа и обучава участниците.

На 6 май 2022 г. се проведе четвъртият подред модул на лечебно-педагогическия курс, като този път той се състоя в София. На него за първи път се включи Георгий Джапаридзе като втори лектор. Той е художник и арт-терапевт с богат опит в терапевтичната работа с деца и възрастни.

А сега нека кажем нещо повече и за самият Михаил Пицхелаури. Той е роден в Грузия през 1968 г. и през първата част от живота си е просто художник - занимава се с рисуване до 1989 г. Учи в Академия по изкуствата в Тбилиси. От 1989 г. работи като социален терапевт – занимава се с рехабилитация на възрастни със синдром на Даун и аутисти. Мислейки за причините за тези заболявания, Пицхелаури осъзнава, че е необходимо да се работи с деца. Така той преминава от социалната терапия към лечебната педагогика. От 1998 г. работи в Московското училище „Св. Георги“ с деца с обучителни затруднения, а също така провежда индивидуални занимания.

През 2000 г. се премества в Германия, където в продължение на 4 години работи в медико-педагогическо учреждение с трудно обучаеми подрастващи и учи за професионален учител по медицина. От 2005 г., след завършване на обучението си, работи в Waldorf School of Medicine and Education в Бамберг. След 5 години се премества в Берлин, където

живее и до днес, и наред с медицинска и педагогическа работа провежда семинари за учители и консултации за родители в областта на отглеждането на деца.

Някои от сътрудниците му твърдят, че най-голямата сила на Михаил Пицхелаури е способността да вижда в децата неза-

бавно и точно. И ако родителите стриктно спазват неговите препоръки, детето започва да се развива, и то точно както трябва, а не, както често разбираме под това „по-добро“. Общуването с Михаил Пицхелаури е не само полезно, но и интересно, защото той е истински грузинец, с яркостта и силата на характера, присъщи на този народ.

Миша Пицхелаури е един от ръководителите на Самарския Валдорфски семинар, съосновател на образователния проект „Валдорф без граници“, специалист в областта на методологията на мисленето, автор на книгата „Imaginatives Denken lernen“ „Как да се научим да мислим с въображение“ (на немски) и „Преход от логическо към въображаемо мислене“ (на руски). Той е учил и работил в Социално-терапевтичния институт (Boden-See) в продължение на 4 години, като преподавател в медицинско и педагогическо училище в продължение на 3 години, от 2010 г. като терапевтичен учител в берлинското Waldorf School Freie Waldorfschule Havelhöhe (Берлин), доцент в образователни семинари в Германия, Русия и Грузия. Говорител на годишния конгрес за мъжко здраве „Männerleben“ (Манхайм и Щутгарт). Първата книга на М. Пицхелаури се нарича „Живото мислене“. Книгата е посветена на основите на свободното мислене, независимо от физическото тяло. „Видът на мислене, който използваме, засяга тези, с които общуваме, и оставя дълбоки следи в нас, както физически, така и психически. Ако мисленето като вид духовна дейност е свежо, светло и светло, тогава и нашите действия започват да миришат благоуханно, телесният товар става по-лек, а душата започва да се просветлява. Какво може да се каже за мисленето на бъдещето и какви са неговите перспективи? За това е тази книга с практически упражнения. Тя е издадена през 2017 г. в Германия, а по-късно се превежда и в Русия.

Това лято отново през юли ще се състои втори едномесечен лагер с участието на Михаил Пицхелаури този път във Вършец. Там всички заинтригувани от работата му биха могли да придобият собствен опит относно познанията и методите му на работа.

Стела Василева

АНТРОПОСОФСКА ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ ПЕЕНЕ

Между 01.03.2022 и 06.03.2022 в София се проведе седмият модул от обучението по „Антропософска терапия чрез пеене“ с лектори Теодорос Ригас, Ерих Скала и Галина Бертелсен. Темата на модула беше: „Органите в горната част на коремната кухина на човешкото тяло като енергийна система“. Лекциите на модула бяха открити и за външни посетители с интерес към изучаваните дисциплини.

Теодорос Ригас (Германия) е водещият преподавател в обучението по „Антропософска терапия чрез пеене по метода на Валборг Вербег“. Ригас е магистър по изкуствата на Хамбургския университет, завършил също така История и Немска филология. След години професионален опит и обучение, от 2007 г. е терапевт в областта на антропософската музикална терапия и терапията чрез пеене. Работил е в болницата „Асклепий“ в Хамбург, в отделение за интегративна медицина. Води лекции в обучителни семинари за бъдещи антропософски терапевти.

Д-р Ерих Скала (Германия) е лектор по Антропософска медицина в рамките на курса. Д-р Скала е специалист по вътрешна медицина с дългогодишно усъвършенстване на квалификацията и дейност като преподавател по комплементарна медицина, природолечение и антропософска медицина.

Д-р Галина Бертелсен (България) е лечебен евритмист. Завършва МА – София 1984г., а от 35 години живее и работи в Скандинавия. В периода 1993 -2007 практикува във Vidarkliniken – Стокхолм, Ярна (първата и единствена антропософска клиника в Скандинавия). Междувременно завършва там обучението си по Евритмия и Лечебна евритмия. От 2018 г. насам води семинари и Модулно обучение по Евритмия в София, а тази година завършва и първата група. В същото време нова група продължава.

С Д-р Скала имахме възможност да се потопим в темата на модула, поглеждайки от медицинска гледна точка. Както всеки път и този беше пътешествие през органите, взаимовръзките и силите, които действат в човешките тела. Изследвахме органите в горната част на коремната кухина. Сатурн, Юпитер, Марс - планети над слънцето, разграничаващи от външната сфера, са „отговорници“ на далак, черен дроб и жлъчка - система на преобразуване на веществата.

Черният дроб е органът на живота, носителят на течните потоци в човешкото тяло, отговорен за регулирането на жизнените и обновителните процеси, често наричан „генералът“ на нашия организъм. Той е свързан с волята на човека и вътрешната сила да реализира идеите и мислите.

В гръцката митология Зевс (Юпитер – черен дроб) е приемникът на изяждащия децата си Кронос (Сатурн – далак). Тук живее равновесието между изграждането и разпадането. Нищо ново не може да дойде, ако не се разруши нещо старо. От външните планети, чрез сатурновите сили се въвежда ред, всички нередовности биват поемани от далака. Без физически далак може да се живее, но на това място етерния, астралния и духовния далак продължават своята работа.

Лекциите на Д-р Скала са много образни, действащи не само на мисловно, но и на едно душевно ниво. И тук винаги идва удивлението – от мирозданието, от действащите духовни сили, от Човека като същество на волята и проявлението. Често в тях присъства образът на катедралата в Мюнстер - като скелет, като нещо станало във физическия свят, в което проникват светлината и въздуха, действат духовните, звездните, етерните сили. И хората се стичат в катедралата – пеят, молят се, прозвучават. Тогава вътре протичат небесните сили, които носят живот и хората влизат във връзка с духовния свят.

Гласните звуци носим в нас като силови полета на самите органи. Всяко от тях има едно сетивно качество и се „вслушва“ в света. Тези силови полета са много гъсто насложени. Като физическо тяло можем да седим един до друг, но като душевно, можем да се свържем и да действаме в душевни импулси.

Така в нашето обучение се преплитат изследването на вътрешното ни същество (лекциите на Д-р Скала) и звуците (заниманията с Теодорос Ригас) като мост към опознаване, преживяване на човека. Чрез тоновете имахме възможност да „прозвучим“ нашите вътрешни органи, да ги обгрижим с любов, да застанем пред тях с възхита и да се срещнем с планетарните сили. Това е един път на човека да обича и уважава всичко, което живее в него.

В часовете по Евритмия, под вещото ръководство на Галина Бертелсен, усетихме движението като израз на етерните ни тела и опознавахме друг аспект не само на органите, но и взаимодействието на човек с човека и общата

ни работа като група.

В предстоящия 8-ми модул през юни към обучението очакваме да се присъедини и Щефен Хартман като лектор по Музикална феноменология. Той е водещ новатор в областта на съвременното музикално образование, следващ основан на антропософията вътрешен медитативен път. От 2012г. ръководи клона на Антропософското общество - Рудолф Щайнер Хаус, Хамбург. Също така изнася лекции в международен план и ръководи семинарни и концертни дейности в Германия, Швейцария, Австрия, Финландия, Гърция и Бразилия. И като едно надничане в това, което ни предстои - очакваме по време на пребиваването му в България във връзка с обучението, да изнесе концерт, отворен за широка публика.

Певчески уъркшоп с Теодорос Ригас

На 12 и 13 Март след модула се проведе и Певчески уъркшоп с водещ Теодорос Ригас, насочен към нова аудитория, извън обхвата на обучението по Терапия чрез пеене. Това беше едно открехване и пристъпяне към методите на Школата за разкриване на гласа на Валборг Вербек. Разгледани бяха процесите на слушане – вслушване, духовните аспекти на звуковия поток, връзката му с дишането. Участниците имаха възможност да се докоснат до естеството на етерния звук и да направят своите първи стъпки в овладяването му, да проследят самия звуков поток и изследват въздействието му, да открият някои от звуковите центрове в тялото. Тези

методи наистина са нещо ново и интригуващо за българската аудитория, затова и имаме уверението на Теодорос Ригас, че Певческият уъркшоп ще продължи разгръщането си и хората, които се интересуват от духовната страна на звука, ще имат възможност по-близо да я опознаят.

Терапията чрез пеене като направление от Антропософската медицина е нещо ново и не толкова познато в България. Огромното ни желание като обучаващи се, както и на нашите лектори в ролята на водачи по този път, е това да стане достояние до повече хора като доказан източник на духовни и целебни сили.

Цветя Мишкова

ТРИ СТЕПЕНИ В ДУХОВНОТО РАЗВИТИЕ

Вяра, любов и надежда – това са три сили, „три степени в човешкия живот“.

Какво означават: вяра, любов и надежда? В тези три думи е събрана същността на човешката еволюция. Това са силите, които изграждат; астралното, етерното и физическото тела на човека. Погрешно би било да си мислим, че същността на тези три понятия се подразбира от само себе си, защото в духовен смисъл нещата стоят по съвсем друг начин и можем да разберем това само ако погледнем от Духовно-научна - антропософска гледна точка. Духовната наука ни дава отговора на този въпрос. Разглеждайки трите сили – вяра, любов и надежда нейния създател - Р. Щайнер говори за тях като за степени, през които трябва да преинем, сравнявайки ги с развитието на малкото дете. Отначало детето се нуждае от грижите на близките, защото не може да говори и мисли. После чрез подражание на околните то се научава да говори, но още не може да мисли. Така, докато се опитва да се справи с говоренето, детето се научава „да разбира с помощта на думите това, което блика от неговите смътни чувства, да обхваща в своето съзнание мисловното съдържание на своя собствен език“. Изброените три периода в детското развитие можем да сравним със степента, на която се е намирало човечеството преди хиляди години в старите времена пр. Хр., какъв път е извървяло, и колко още има да върви сл. Хр.

„А сега остават тия три: вяра, любов, надежда; но по-голяма от тях е любовта.“

Апостол Павел

в следващите хилядолетия. В тази връзка трябва да говорим за трите откровения, които са дадени на човечеството.

Първото откровение намира своя израз в десетте Божии заповеди на Мойсей. Хората приемат това, което им дава Мойсей със строгия закон в десетте заповеди. В този закон има нещо общовалидно и то важи и днес и е залегнало в законодателствата на всички народи. Р. Щайнер разкрива, че чрез първото откровение на човечеството се е казало: „В духовния свят съществува едно първично Същество, което има тук на Земята своето отражение, Азът, и това първично Същество може да се влее като сила в човешкия Аз така, че човекът да следва онези норми, онези закони, които са дадени в десетте заповеди.“

Второто откровение за хората се осъществи чрез Мистерията на Голгота. То беше онова ключово събитие, което се превърна в повратна точка по отношение на цялото земно развитие и на цялото човечество. Според Р. Щайнер: „Ние трябва да виждаме във възкръсналия Христос един вид родоначалник на човечеството: духовният Адам, който проникна в човешките души, ако те са изживели своето пробуждане, и тепърва ги довежда до техния пълен Аз, до онова, което действително оживява човешкия Аз. Както телесният живот на Адам тече във физическите тела на хората, така и онова, което е възкръснало от гроба на Голгота, тече в ду-

шите на тези, които намират пътя към него. Това е второто откровение, което е дадено на човечеството, а именно, че то получи благовестието за това, което стана чрез Мистерията на Голгота.”

С десетте заповеди хората бяха ръководени по външен начин, по такъв начин се ръководи и детето, за което близките полагат грижи. Това беше необходимо, защото човечеството се намираще на такава степен, на която както е детето: „още не можеше нито да говори, нито да мисли.” Положението се промени, когато хората придобиха такава способност, която може да се сравни с научаването на говора от детето. Чрез Евангелията стана възможно хората да могат да стигнат до някакво разбиране за Мистерията на Голгота. Великите художници изобразяваха по вълнуващ начин евангелските сцени и спомогнаха за това в сърцата и душите на хората да заживеят картините дошли от евангелските слова и да се пробудят в тях чувства на благоговение и преклонение. Р. Щайнер отбелязва, че „това, което се появи в света, това, под чието въздействие хората се оставят оттогава насам, всичко то ни отвежда към Евангелията; то стана достъпно за разбирането на хората така, че те се научиха да говорят по свой начин за Мистерията на Голгота.”

Третото откровение сравнимо със способността на детето да мисли, „да обхваща в своето съзнание мисловното съдържание на своя собствен говор”, „трябва да ни донесе пълното съдържание, мисловното съдържание, духовното и душевно съдържание на Евангелията” – споделя Р. Щайнер. Евангелията не са били добре разбрани от хората, но това може да се промени чрез Духовната наука, която ще им помогне да се научат „да мислят мисловното съдържание на Евангелията”. Още едно изключително важно събитие, което настъпи в 20 век ще има огромно значение за връзката на човечеството с Христос. Сега и в бъдещето все по-голям брой хора ще имат свръхсетивни изживявания, ще виждат Христос в етерния свят. От Мистерията на Голгота след Възкресението Христос стана Дух на Земята и по този начин се свързва с цялото човечество с всяка човешка душа и издигна всеки човешки Аз на по-висока степен. Новото откровение на Христос се изразява в това, че в съвременната епоха Той става господар на човешката карма и поема своята нова служба на съдия.

Често в религиозните среди говорят и очакват Второто Пришествие Христово. Част от хората се надяват отново Христос да се появи в човешки образ, но истината е съвсем друга, Христос ще бъде разпознаван не на физическия план, а в духовния. За тези, които постигат и ще постигат способността да виждат етерния Христос, „за тях Христос ще се намеси в историята на земното човечество” – разкрива Р. Щайнер. В бъдещите три хилядолетия, започвайки от сега тези хора ще развиват нови способности.

С помощта на Духовната наука те „постепенно ще добият способността да виждат като в сънищен образ кармичното изправяне, изравняване, което ще трябва да стане в бъдеще.” А хората, които не са се подготвили за новите времена и не са стигнали в своето развитие до това разбиране ще смятат, че това, което идва като смътни образи е една илюзия, фантазия, едно болестно състояние. Колкото пове-

че нараства силата на индивидуалността на човека, толкова повече ще намалява възможността хората да си помагат душевно. Тогава ще се появява и ще бъде разпознаван от хората „Великият Съветник – Христос” и съдия на кармата в етерен образ. Това покровителство на Христос ще се дава на тези, които са приели третото благовестие, донесено им чрез Духовната наука. Само на Земята докато е жив, човек може да търси и да намери път към Христос. След смъртта никой не може да постигне това, ако не се е подготвил докато е бил във физическо тяло и ще трябва да чака да се въплъти отново, за да получи разбиране за Христовото събитие.

Р. Щайнер посочва, че „задачата на новото благовестие е да ни позволи да познаем целия човек”, защото той притежава не само физическо, етерно и астрално тела, но и Аз, който представлява най-истинската му съставна част, неговия център. Когато тръгнем от Аза най-близо до него, неговия първа обвивка е астралното тяло, втората обвивка е етерното тяло и последната му най-външна обвивка е физическото тяло.

Нека да погледнем сега какви сили действат от духовно-научна гледна точка в човешкото същество? Хората, придържащи се към съвременното материалистично научно познание, смятат, че да се вярва днес е твърде наивно, защото това е било валидно за старите времена, когато човечеството се е намирало на детската степен от своето развитие, а сега е важно всичко да се знае. Независимо от това кой какво си мисли по отношение на вярата важното от антропософска гледна точка е, че „в човешката душа вярата представлява една съвкупност от сили, които принадлежат към жизнените сили на душата” и ако душата ни не вярва в нищо, тя остава пуста. Ако хората изгубят силите на вярата си, те не биха могли да се справят със своите житейски задачи, биха живели изпълнени със страх и немощ, защото само чрез тези сили можем да насочим нашето внимание към свръхсетивния свят, към света на Духа. Р. Щайнер отбелязва, че „онзи живот, който трябва да блика толкова свежо в нашата душа, може да бъде даден само чрез силите на вярата.” Къде точно се намират тези сили? Те се намират в глъбините на човека, в първата обвивка на нашия Аз в астралното тяло и са най-важните. Можем да наречем астралното тяло – „тяло на вярата”.

Друга сила, която идва от човешките глъбини това е любовта. Всяко живо същество, за да съществува се нуждае от нея. Ако човек е обладан от силите на егоизма и не излъчва любов към другите той би живял в пустота. Значението на любовта е огромно, чрез нейните сили се поражда живота. Тя е нашето вътрешно слънце, което грее в душите ни. Тя притежава творческата мощ на света. „Силата на любовта е такава жизнена сила, която пробужда и съживява нещо, което е спотаено още по-дълбоко в нас, една още по-дълбока сила, отколкото тази на вярата” – казва Р. Щайнер. Както можем да наречем астралното тяло – тяло на вярата, така също тялото на любовта наричаме „етерно” или „жизнено” тяло. Способността ни да обичаме чрез силите на любовта поддържа нашето етерно тяло от изсъхване, затова то е и тяло на любовта. Ние разполагаме със силите на вярата и

силите на любовта, които обграждат нашия Аз, но без „оживителните сили на надеждата на сигурността за бъдещето“ човек не може да съществува дори физически. Всичко в света зависи от силите на надеждата, нищо не може да стане без тях, те са градивният елемент и за нашето физическо тяло, което е последната обвивка на съществуването ни. Всичко това не бихме могли да знаем без Духовната наука, защото в нея са вложени най-могъщите сили на надеждата. Тя ни дарява с истинското познание за кармичните закони с разбирането, че след смъртта нашето физическо тяло ще бъде сътворено отново от силите на надеждата за следващия ни живот. Ако Духовната наука не бъде приета от хората като ново откровение, то човечеството ще

бъде заплашено от израждане. Ако това се случи, в своите рахитични и осакатени тела хората не биха се справяли с живота. Само чрез „живителните сили на надеждата ще се внесе мозък в костите, жизнена сила в нервите“.

В трите степени - Вярата, Любовта и Надеждата се открива целият човек. Можем да кажем, че нашият Аз е „обгърнат от тялото на вярата или от астралното тяло, от тялото на любовта или от етерното тяло, и от тялото на надеждата или физическото тяло“. Без тези сили човек не може да съществува, защото те са есенцията на нашето същество. Те са светлината, която прониква до най-големите дълбини на човека. Мъдростта, която блика от думите вяра, любов и надежда ни е дадена от Евангелските откровения през всички епохи. Отличително за нашето съвремие е това, че „тялото на вярата поражда едно отражение или един рефлекс върху човешките души в нашата епоха, като че ли в душите на хората се отразява характерът на вярата, който астралното тяло притежава“ – разкрива Р.Щайнер и добавя, че „в Шестата следатлантска епоха във вътрешността на човека ще се отразява характерът на любовта, който етерното тяло носи, а в Седмата културна епоха, преди Голямата катастрофа, там ще се отразява характерът на надеждата, който е присъщ на физическото тяло“.

Вяра, Любов, Надежда -
Лиан Коло Д'Ербоа

През Шестата културна епоха главна движеща сила ще бъде любовта. Хората ще бъдат проникнати от любов към всяко живо същество и ще се стремят да достигнат „до истинското разбиране на Мистерията на Голгота.“ Тогава човек няма да използва заповеди, ще се ръководи от максимата дадена от Гьоте: „Дълг, при който човек обича това, което сам си заповядва“. Чрез силите на любовта ще може да се облагороди човешката същност до такава степен, че ще стане възможно да се осъществи хармония между моралността и ума. Любовта ще се превърне в „моралното слънце на света“. А пълното разбиране на Мистерията на Голгота ще стане възможно след три хиляди години с идването на най-великият Учител – Майтрея-Буда, Учителят

на Доброто. Той ще говори на хората на такъв език, проникнат от силата на Доброто, „че ще отпечатва непосредствено и магически в човешката душа естеството на Мистерията на Голгота“. Този велик учител, който живя сто години преди Христос и носеше името Йешу бен Пандира е приемник на Буда. В предсказанието от изток – казва Р. Щайнер: „Този идващ Буда, Майтрея-Буда, ще бъде носител на Доброто чрез Словото. Тогава той ще може да даде на човечеството учението за това, което е Христовият Импулс, и в тази епоха теченията на Буда и на Христос ще се слепят и едва чрез това Христовата Мистерия ще стане разбираема за хората.“

Когато дойде времето на последната Седма епоха, в човешкия Аз ще намери своето отражение надеждата. Хората след като са придобили силата от Мистерията на Голгота ще могат да приемат в себе си новите сили на надеждата, за да преживеят катастрофата, която ще настъпи в края на Седмата епоха и ще продължат своето развитие в духовността. През епохите на вярата, любовта и надеждата с истините дадени ни от Духовната наука, ние вървим по пътя на духовното преобразяване, за да достигнем до божествената цел: да станем Десетата Йерархия на Любовта и Свободата!

Вихра Калапишева

Мое сърце!

Погледни от мрачния път
Нагоре към твоята звезда –
Тя гледа и сияе, и те обича
До гроба ти като надежда!

Алберт Щефен

Върху слънчевия лъч, който пада в мрака,
е вписано твоето истинско име.
Там, горе е Слънцето, което го вика.
Там, долу е душата, която го слуша.
Думите, от хората сътворени,
те оставят да чуеш,
как речта прокълътва из целия свят.

Алберт Щефен

ЖИВОТЪТ И ДЕЙНОСТТА НА АНТРОПОСОФСКИТЕ ГРУПИ В БЪЛГАРИЯ

ПОКАНА ЗА ПО-ЗАДЪЛБОЧЕН АНТРОПОСОФСКИ ЖИВОТ И ВЯРНОСТ КЪМ АНТРОПОСОФИЯТА

От началото на календарната година в групата „Рудолф Щайнер“ - Стара Загора бяха разгледани „Писмата до членовете“ GA-39 на Рудолф Щайнер. Писмата са лична кореспонденция между двама души! Озаглавена и написана под формата на писма, книгата дава възможност на читателя да се почувства като лично общуващ с Р. Щайнер. Той сякаш кореспондира лично от духовния свят с всеки член

и с всяка група, която я разглежда. „Писмата до членовете“ са един вид покана към по-задълбочен антропософски живот и вяроност към самата Антропософия. Ние разбрахме, че Антропософията отваря своите извори и човешката воля, наситена с любов, може творчески да черпи от тях. Почувствахме със сърцата си, че Антропософията може да процъфти само като едно живо същество, защото отличителна черта на нейното същество е животът. Ние с радост участвахме в тази групова работа, в това групово съпреживяване на „Писмата до членовете“ и с няколко цитата бихме споделили какво е най-ценно за нас.

„Да се придаде на Антропософското общество най-подходящата форма за развитие на Антропософското движение - това бе целта на завършилото Коледно събрание. Такъв вид Общество не може да има абстрактни правила или устави. Защото неговата основа е дадена във възгледите за духовния свят, които са представени като антропософия.“

„Ядрото на това Общество бе създадено от определени лица по Коледа на 1923г в Гьотеанума, Дорнах. Те са проникнати от убеждението, че в наши дни вече съществува истинска Наука за духовния свят, създадена през изминалите години и чиито важни подробности са вече публикувани, а днешната цивилизация е лишена от една истинска наука за духовния свят. Антропософското общество превръща грижата си за тази наука в своя първостепенна задача. И то ще се опита да я изпълни като постави в центъра на своите усилия развитието на антропософската духовна наука и произтичащото от нея братство в съвместния социален живот, подем в моралния, религиозния, художествения и изобщо цялостния духовен живот на човека.“

„Запалвайки любовта на човечеството антропософията израства творчески в морални импулси за действие и в упражняване на истински социален живот. Антропософията насища с плодоносните семена на духовното виждане погледа на човека в природата, превръща обикновеното природознание, което е знание за природата, в истинско познание за нея.“

„Антропософията е струящ от духа живот. Затова тя се нуждае от грижата на живата душа, на топлото човешко сърце... Затова макар и да е необходимо да живее и като литература, антропософията може всеки път да бъде ново-

родена, когато в една група от хора тя в думи търси пътя към душите. Но тя ще бъде новородена само там, където човекът, а не питащата мисъл, е това което говори на другия човек.“

„В Антропософията от значение са истините, които чрез нея могат да бъдат разкрити; в Антропософското общество от значение е животът, който се поддържа в него.“

„Този, който би искал да бъде истински член, би трябвало да се стреми и в най-дълбоките кътчета на душата към вътрешна търпимост спрямо събратята си. Да разбереш ближния си, дори когато той мисли и прави неща, които ти самият не би желал да мислиш или да правиш, ето това би трябвало да бъде идеал.“

„Развиването на стремежа към познание и едновременно му съчетаване с волята за самодисциплиниране само това е достойно за човечеството.“

„Човек не може да добие истинска представа за света, ако не я търси чрез вглеждане в Човека. Защото най-древната истина, че Човекът е Микрокосмос, един истински малък свят, отново и отново ще бъде преоткривана. Човекът притежава всички тайни и загатки на големия свят. Макрокосмоса, скрити в собственото му естество. Ако приемем това в правилния смисъл, тогава всеки път, когато поглеждаме към вътрешното човешко същество вниманието ни ще бъде насочено към света извън нас. Самопознанието ще стане врата към светопознанието.“

Когато разгледахме и последното писмо, направихме обобщение, в което всеки сподели избрани от него редове от книгата. Не бяхме изненадани от едномислието и съпадението на голяма част от избраните цитати. Например, всички бяха избрали следните мисли: „Искаш ли да познаеш собствената си същност, огледай се в света на всички страни, Искаш ли да прозреш истински света, погледни в дълбините на собствената си душа.“ и „И ето, сега идва едно Същество и ни отговаря, както в подобни случаи е ставало и преди: „Това, което търсите, вече не е тук. Но ако вие правилно вникнете в сърцата си, ще го намерите там във вашите сърца“.

Почти всички наши приятели отбелязаха, че най-голямо значение имат антропософските истини, които могат да бъдат разкрити, а в Антропософското общество от значение е животът, който се поддържа в него. Да, Антропософията наистина е стаена в човешките сърца. Необходимо е само те да се отворят по правилния начин. И тогава ние ще можем да проследим в напълно ясно съзнание онази мистериозна мъдрост, която в античните епохи беше овладявана инстинктивно, а не съзнателно.

Румен и Светла

НЕКА ДА НЕ РЕАГИРАМЕ НА ДНЕСНИТЕ КРИЗИ С ВЧЕРАШНИТЕ ОТГОВОРИ

В извънредната световна ситуация ръководството на Гьотеанума е съпричастно към страданията и трудностите на всички засегнати. То се обърна към членовете на обществото в Украйна и Русия и изрази позицията, че се присъединява със „съчувствие и добри мисли“ към всички хора, заплашени и засегнати от ескалацията на конфликта, и би искало да им даде сила в тези трудни времена, заедно с надеждата, че „вътрешната светлина ще излезе от болезнения мрак за развитие на бъдещето и силите на мира.“ Гьотеанумът е предоставил и жилища за тези, които са избягали от Украйна. Като член на управителния съвет, Ребека Фришкнехт пое координацията на съответните запитвания към Гьотеанума. Това включваше и молбата към служителите на Гьотеанума да преценят дали могат да осигурят жилищно пространство - с уведомяване на съответните точки за контакт, например движението на швейцарското училище Щайнер и Приятелите на валдорфското образование. Освен това седмичникът «Das Goetheanum» посочи някои от инициативите в подкрепа на засегнатите от войната – независимо дали бягат или остават в страната.

Преодоляване на мисловни блокади

Педагогическата секция заяви позицията си: “В основите на валдорфската педагогика са подкрепата на социално разбирателство, толерантността и развитието на чувствителност към индивидуалността, пълната равнопоставеност по отношение на етническа или религиозна принадлежност или свързаност с определена социално-икономическа група. Спазването на този подход днес е по-важен от всякога!”

Себастиан Юнсел

В качеството си на ръководител на секцията по социални науки, Гералд Хефнер направи множество изявления, свързани с оценката на положението. Още на 25. 02. 2022 г. той заяви пред медиите на немски и английски език, че “война е недопустима”. Той говори за преодоляване на мисловните блокади като перспектива за Украйна и за Европа. Той признава, че “кризите са нормално явление”, но изтъква, че “не е нормално да реагираме на днешните кризи с вчерашните отговори”. Напрежението в и около Украйна не трябва да дава основание да изпаднем в старите мисловни блокади на отминали десетилетия, а напротив - да ни служи именно, за да ги преодолеем. Той заявява, че събитията от последните няколко седмици са довели до безнадеждно стесняване на мисленето и политиката, като старите рефлексии и съперничеството определят действието. Гералд Хефнер заявява, че, “Украйна се нуждае от един път на мирно бъдеще: активен неутралитет, самоопределяне и колегиално сътрудничество отвъд военни блокове.” Това може да доведе до понижаване на напрежението вътре в самата Украйна: “Културна автономия на различните езикови и народностни групи, равенство пред закона и мирно сътрудничество отвъд границите.”

В призива си той изразява надеждата, че швейцарското правителство ще съумее да запази позицията на неутрално посредничество между всички засегнати в конфликта страни. Без да се приема за отправна точка при търсенето на причинно-следствена връзка, се забелязват и други дискурси, които също развиват идеи за неутралитет в обществения и политически дискурс.

Дистанциране от насилие

Гералд Хефнер заяви в качеството си на отговорник за комуникацията от страна на ръководството, че “осъдителната позиция, мислене във вражески образи и призови за насилие са в противоречие с образа на човека в антропософията. Антропософията винаги се застъпва за самоопределяне на човека, за двустранно разбирателство и за търсене на мирни пътища за решенията на конфликтите. Становището му завършва с думите: “Нашите мисли, желания и надежди са насочени към всички усилия за мир, които се опитват да потушат страшната мъка от двете страни възможно най-бързо.”

Мисловни алтернативи

Важно е мислите за помирение да бъдат въведени в обществения дискурс, тъй като на мисловно ниво се създава нова реалност. В края на март на сцената на Гьотеанума бе представена кратка версия на моцартовата опера “Фигаро”, а на сцената стояха един до друг певци и певици както от Украйна, така и от Русия.

Народен дух

Ако човекът напусне сферата на своя народен дух заживяйки, то той вече не е в контакт с този народен дух, докато не се събуди отново, и през времето от заспиването до събуждането той се събира с другите духове на народите, които живеят на Земята. Но да живееш заедно с другите народни духове не е като да живееш с всеки един поотделно. Дори ако изпитваме омразни мисли към един народ, не можем да избегнем да влезем в сферата на неговия народен дух, докато спим.

Кратко обръщение към членовете от Ули Хюртер

Скъпи членове,

С голяма загриженост обръщаме поглед към актуалното световно положение. Нашето човешко съчувствие и съпричастност трябва да бъдат насочени към всички хора, които незаслужено са в позиция на мъка и неволя. Ние се надяваме, че на много места от много хора може да бъде оказана реална подкрепа. От духовно-душевното пространство се надига също въпросът: Как бихме могли да помогнем? Как да насочим една силна и мощна имагинация, за да се зароди в душите ни реално действаща сила на мира, а също и в разговорите помежду ни, както и в органите на антропософското общество?

Сила на надежда

На 15 март в секцията по биодинамично земеделие достигна едно съобщение от Украйна. В дневния бюлетин на биодинамичното стопанство "Живая Земля" в Потутори, разположено на 100 километра югоизточно от Лвов, се казва: "Днес бе един прекрасен, топъл предпролетен ден. Мозайката на нашите полета и ниви, оцветена от тъмнокафяво и бледожълто е огряна от слънчева светлина и изглежда така, сякаш полята се надигат към тази светлина, готови да срещнат мощната вълна на пролетта, която идва от космическите дълбини. От сутринта зорницата - Венера - звездата на любовта, се е възкачила на източния хоризонт. Животът и любовта не могат да бъдат подтиснати." Нека разширим обхвата на тази мисъл: Безкрайно много са плодородните земи в Украйна, огрени от пролетното слънце, но дали ще съумеем да ги засеем навреме. Големи площи пшеница растат върху плодородните почви на Русия - но дали ще можем да ожънем житните класове, за да достигнат те до пазара. В Украйна и в Русия е разположена една четвърт от световните площи с пшеница. Голяма част от нея директно снабдява страните от близкия Изток. Населението в Ливан, Сирия,

Египет и други страни от региона се изхранва с хляба от тази пшеница. На хоризонта се задава призрактът на глада. И тук също се поражда въпросът: Как можем да помогнем?

В същата тази сутрин студенти от Университета Хелиополис в Египет се намират по полетата на биодинамичната ферма Секем и се обучават в съвместен курс, подготвен заедно със секцията по биодинамично земеделие към Гьотеанума: как да бъде селектирана и отглеждана пшеница, за да достигне до повишено качество на хранителните вещества, как от нея да бъде омесен и опечен хлябът ни? Млади хора се обучават как да превърнат пустинята в плодородна земя, да разберат хранителните системи в тяхната страна и те научават, че е в полето на тяхната отговорност как ще изглежда бъдещето на Земята и на нашето общество. Бихме ли могли да дадем нашия принос чрез един опит да посадим семенцето в много човешки души: "Земята очаква моя отпечатък, обществото очаква моя глас - и аз искам да дам своя принос, за да изградим нашето общо бъдеще?"

Ули Хюртер

Превод от немски: *Ирина Папаро*

ДА ГЛЕДАМЕ НАПРЕД С АБСОЛЮТНО СПОКОЙСТВИЕ КЪМ ВСИЧКО, КОЕТО МОЖЕ ДА ДОЙДЕ

„От мъжеството на сражаващите се
От кръвта на битките,
От мъката на осиротелите,
От жертвените битки на народа
Ще израсне духовен плод –
Към осъзнаване на Духа душиите ще насочи
И мислите им към света духовен!“

Тези стихове на Р. Щайнер, написани по време на първата световна война, потвърждават казаното от него, че у хората, загинали не от естествена смърт, а от ариманични изобретения, като оръжия, бомби, самолетни и автомобилни катастрофи, ще се засилват духовните стремежи в следващия живот. Тези думи се отнасят за около 100 милиона загинали през 20 и 21 век. Бих предпочел да не пиша статия за войната на Русия с Украйна, преди тя да е завършила и преди да е подписан договор между тях. Спомних си, че неутралитетът на Австрия е станал факт цели девет години след края на втората световна война. Девет години руската армия е изпълнявала административни и полицейски функции с цел денацификация и дефашизиране. Нещо подобно може да се случи и с Украйна.

Р. Щайнер изнася първата лекция от „Духовните причини за първата световна война“ в самото ѝ начало през 1914 г, а последната – седем години по-късно. Ние, обикновените антропософи, не притежаваме неговите духовни способности, но той ни съветва смирено да задаваме въпроси към духовния свят и търпеливо да чакаме милостта му за отговор. Когато кармата ни разреши и сме готови да го разберем, информацията идва от външния свят. Всеки от нас е забелязал как чуваме нещо, или „случайно“ отваряме книга

на необходимата ни страница. Но в нашия случай трябва да се ориентираме и в големия процент лъжлива информация. На мен ми помага доброто познаване на руски и английски език, защото живях седем години в Русия, шест години в Англия и осем години в САЩ. Но по-важно е практикуването на контрола на мисленето и говора, всяка година между 21 ноември и 21 декември, който се превръща в усет за истината. А упражняването на търпение преди това, между 21 октомври и 21 ноември, развива разбирането и познанието. Не вярвам да ги притежавам, а само се опитвам.

Р. Щайнер казва, че и жизненият ни опит също помага. За да разберем нещо конкретно, трябва да започнем от общото. Общото за нас са антропософските знания. Да започнем с това, че задачата на нашата пета следатлантска култура е да разбере мистерията на Злото. Предишната културна епоха среща мистерията на Смъртта чрез кръстната смърт на Исус Христос. Второто, което знаем, е, че в епохата на архангел Михаил (1879 – 2230) ще се състои въплъщението на Ариман: „Всред военни и други изпитания човекът ще стане особено изобретателен във физическия живот... и благодарение на тази изобретателност ще възникне индивидуалност с такова тяло, в което може да се въплъти Ариман.“ (GA 193 – X лекция). Не е трудно да се предположи, че „тялото“ може да е на клониран човек. До неотдавна мислех, че Ариман може да е Антихристът от Апокалипсиса, но прочетох статия в антропософско списание, която ме разколеба. После „случайно“ открих следния цитат: „Съвременната коренна раса загива благодарение на злото. То ще се развие до нещо ужасно, което ще се появи като Антихрист.“ (GA 266 – I - стр. 169). Нашата коренна раса завършва в 7893 г. с войната на всички против всички. Третото е, че: „тричлен-

ният социален организъм ще започне или защото хората ще се настроят към него, или под натиска на катаклизми и революции. Социалната организация, свободното мислене и духовната наука трябва да се развият едновременно в петата културна епоха.“ (GA 186 – 06. 12. 1918 г.) Виждаме, че войните и революциите продължават. За 120 години САЩ са предизвикали около 30 големи и малки войни, а Англия, Франция, Русия, Япония и други държави са предизвикали по още няколко. Днешната война на Русия с Украйна е предизвикана от САЩ, които след 2014 г. с политиката си към двете държави - неизпълняването на Минското споразумение, затварянето на очите за украинските нацисти и милитаризацията на Украйна – оставиха Русия без друг избор освен войната. В лекция от 12. 03. 1916 г. Р. Щайнер казва: „Руснаците са миролюбиви. Те няма да водят братоубийствена война по религиозни причини, но зли сили могат да призават миролюбието им за кръвопролитна война.“ И продължава така: „Във висша степен е противоестествено, когато руснаците водят война. Безсмислено е да се търсят мотиви за война вътре в руския характер. Те трябва да се търсят в това, което им е натрапено отвън.“ (GA 157 – II лекция). Западът успя да изманипулира Украйна и я пожертва за своите цели. Това стана възможно, защото „западните окултни братства тайно изучават човешките характери, за да управляват човешката карма и да ръководят хората без тяхното знание.“ (18. 11. 1916 г.) Но и самата Украйна беше исторически предразположена към десен национализъм, стигащ до поощряване на нацизма. По време на втората световна война около 80 000 украинци са преминали на страната на немците.

Четвъртият фактор е, че Р. Щайнер нарича хората, живеещи в САЩ и Англия, „народа на тайните окултни братства“. Подборът на членовете на тези братства става в университетите. Той нарича средноевропейците „народа на църквата“, а славяните нарича „народа на Христос“. Европейците минаха под диктатурата на Хитлер и Сталин, а американците ще срещнат Ариман. Изненадващо е изказването на Р. Щайнер, че „Още с изобретяването на парната машина Бог предава на Ариман материалната еволюция на Земята. Ние ще създадем морални машини, но въпреки това ариманическите машини ще доведат до войната на всички против всички.“ (19. 11. 1913 г.)

В първата лекция на „Духовните причини за първата световна война“ четем, че войната е заговор срещу германската духовност, но и че без тази война материализмът щеше да ни задуши. Дали без войната между Русия и Украйна американският материализъм нямаше да задуши руския народ и да му попречи да изпълни мисията си? Възможно е след сегашната война да се разрази не икономическа криза, а икономическа катастрофа, водеща до глад и разруха в целия свят. Икономистите говорят, че невидимата ръка на пазара регулира икономиката и цените, но сега вместо нея действа видимата ръка на санкциите и контрасанкциите.

Увеличаването на хаоса ще накара хората да поискат да се появи някой, който да въведе ред. Той ще се появи и ще бъде посрещнат като новия „спасител“ на света. Но преди това е възможно светът да е станал многополюсен, а руснаците да бъдат преследвани като евреите. По информация на немски журналисти, в Германия вече има по около 200 престъпления на седмица срещу руснаци, руски магазини и ресторанти. В САЩ започват да изчезват плурализмът и свободата на словото, и се заменят с автоцензура. През тази есен там ще има междинни избори, на които вероятно републиканците ще спечелят мнозинство в сената и конгреса. Ако това стане, то ще е едно временно забавяне на процеса. Р. Щайнер го е предвидил така: „Днес сме залети от нещо, което като най-крайно радикално крило на Запада се изживява в болшевиизма, но Западът ще трябва да преживее това, че в едно недалечно бъдеще ще се върне обратно при него онова, което той не е пожелал и е отстранил на Изток. И тогава ще настъпи едно забележително себепознание.“ (GA 199 – 21. 08. 1920 г.)

Предполагам, че се спори за вината на Русия и Украйна, но Р. Щайнер казва, че вината се отнася до враждуващи личности, а не и до народи. През XIX век обикновените хора бяха сетивни души. Болшевиизмът се стремеше да развие чрез атеизъм ариманична съзнателна душа, но вместо нея в Русия се разви разсъдъчната душа. В бъдеще чрез антропософията одухотворената руска съзнателна душа ще може да се противопостави на американския материализъм. Днешното приятелство между Русия и Китай е по-малкото зло в сравнение с евентуалното сближаване между Русия и САЩ. Тогава средноевропейската духовност би била напълно задушена, въпреки че и сега Европа изпълнява почти всичко, което Америка иска от нея. В тази война страдат предимно украинците,

но по принцип славяните са страдали и ще страдат повече от другите народи. Чрез страданията, причинени от татаромонголското нашествие, делата на Иван Грозни, на Петър Велики, крепостничеството, двете революции, болшевиизма, двете световни войни, глада, а след 1991 г. и от американското консуматорство, те ще развият Грааловите качества, необходими за шестата културна епоха. А те са състрадание чрез страдание, търпение, жертвоготовност и обединяващата ги съвестност. Руснакът обича земята си, но е космополит. По този въпрос може да се научи повече от книгата на С. Прокофиев „Духовните извори на Източна Европа и бъдещите мистерии на светия Граал“. Отрицателните руски качества са аполитичност; слаба духовна активност и самообладание; антипатия към интелекта и спазването на законите; групова душевност зависима от характера на лидера (Сталин, Путин). В стенописа на купола на първия Гьотеанум Р. Щайнер поставя кентавър над славянина, като символ на луциферическото индо-тибетско и йезуитско изкушение на астралното му тяло. „Душевната мощ и топлина могат да разпространят ауричен облак около вас, който не

пропуска духовното. Ще мислите, че сте ентузиазирани от Духа, но облакът ще пречи на Светия Дух да намери пътя към вас (GA 158 – 11. 04. 1912 г.) А зад славянина е ари-маническото изкушение – тъмният двойник, издигащ се от физическата му същност. Западните окултни братства пробуждат чрез американизма силите на двойника. Така новото етерно ясновидство се атакува от астралното и физическото тяло. Антропософията, езотеричното християнство, символизирано от кръста с розите, е защитата. В момента руснаците вярват, че тяхната несъзнателна мистична духовност в бъдеще ще спаси „изсъхналата“ европейска култура. Руснакът не подозира, че нейната все още външно слабо видима антропософия ще спаси и него. Причината за това е, че руският архангел все още не е свързан с народа. Докато английският е постоянно свързан с англичаните, което е причина те да имат материалистична съзнателна душа. Германският архангел се свързва с народа от време на време. Бил е свързан например по времето на Шилер и Гьоте (и предполагам, по времето на Р. Щайнер), но вероятно го е нямало по времето на Хитлер.

Р. Щайнер често говори за отрицателното влияние на йезуитизма върху Европа. Добре е да се знае, че в този термин освен „Ордена на Исус“ той включва и вярата във външни авторитети и институции. Европа е известна с големите социални грижи за бедни, болни и безработни. Според мен, капитализмът беше принуден на това заради съревнованието си със социализма. В Корейската война китайски самолети хвърляха позиви над американската армия, в която негрите бяха само обикновени войници. Нямаше негри офицери и в позивите негрите бяха призовавани да не дават живота си за интересите на „висшата“ бяла раса. Промяната на негрските права започна в армията, след което с демонстрации и жертви беше приета формално от цялото общество. Казвам формално от личния си опит в САЩ през годините от 1997 до 2005. Сега белите плащат кармата за негрското робство. Махалото е в другия край – черните считат себе си за висша раса, а патологичната сексуалност е новата нормалност. Досега за промяна на пола преди пълнолетието се изискваше съгласието на родителите. Но в Австралия 14-годишно дете, подкрепяно от демонстрациите на милиони ученици, спечели битката с родителите си във Върховния съд и сега вместо 18, възрастта е вече 14 години. Създадената от двама учени в Цюрих изкуствена ДНК е революционното откритие, което вероятно е по-важно от компютърните технологии и ще има непредвидими засега приложения - например за сътворяване на тяло на Ариман. Възможно е войната на Русия с Украйна да премахне всички морални задръжки на учените след разпадането на крехката правна основа на морала на човечеството. Тук ще добавя, че преди години американски биотехнолози изобретиха наркотик, който премахва страха. Отначало той беше даван на войниците в Афганистан и Сирия, а след това беше подобрен от ислямската

държава и даван на самовзривяващите се терористи. Сега той се използва и от украинските националистически батальони, като ги превръща в безазови същества. Азът им е заместен от демонични духове. Предполагам, че истината за престъпленията на тези батальони не само в Мариупол ще се разкрие някой ден. Сега Русия, а още повече Китай, имат интерес да се разкрие какво е направено в многото американски биологични лаборатории, разпръснати по целия свят и главно в държавите около Русия, въпреки че биологичното оръжие е забранено и отдавна трябваше да бъде унищожено. Но едва ли това ще се разбере от гражданите на Европа и САЩ в изкривения образ на случващото се в света, представян от медиите. Манипулацията с ковида го илюстрира.

През последните няколко години в книгите на Ноа Ювал Харари, на Клаус Шваб – основателя на икономическия форум в Давос и автор на „Великото зануляване“, както и на други автори, изходът от задълбочаващата се във всички сфери криза се вижда в световно правителство, управляващо човечеството с изкуствен интелект. Несъвършеният и егоистичен човек трябва да бъде управляван с вграден чип. Чрез Бил Гейтс, ковид-манипулацията, ваксинирането и изведените в космоса от Илон Мъск около 1000 миниспътника, които с финансиране от американското правителство ще станат 52 000, започна осъществяването на този план. Голямата пречка за това е Русия. САЩ я поставиха в ситуация, в която тя беше длъжна да се защити превантивно и да нападне Украйна. Целта им беше да предизвикат вътрешни вълнения, Путин да бъде свален от власт и да бъде заменен с марионетка подобна на Зеленски. Успокоително засега е това, че при гласуването в ООН само 45 държави подкрепиха санкциите срещу Русия. Пет от гласувалите бяха против и около 170 се въздържаха. Индия, Китай и други големи държави поддържат Русия. Много африкански и латиноамерикански държави вече побеждават страха си от САЩ, виждат смелостта на Русия. Много вероятно е светът да се раздели на два лагера, начело на единия от които да бъдат Индия, Русия и Китай, а на другия – САЩ и Европа.

Каквото и да се случи, то е духовна необходимост. Предстоят тежки изпитания за цялото човечество. Утешително е казаното от Р. Щайнер за Михаилевата епоха: „Трябва да премахнем от душата страха и ужаса, които идват от бъдещето. Ние трябва да гледаме напред с абсолютно спокойствие към всичко, което може да дойде. И трябва да мислим, че това, което идва, ни е дадено от пълното с мъдрост световно духовно ръководство. Част от това, което трябва да научим в тази епоха, е да живеем в пълно доверие без сигурност в съществуването; доверие в постоянното присъствие на духовния свят. Наистина нищо няма да се случи, ако не губим кураж. И да търсим вътрешно събуждане всяка вечер и всяка сутрин.“

СРЕЩАТА СЪС ЗЛОТО, КОЕТО ВРЪХЛИТА ОТВЪН

Във всяка ситуация човек е способен да действа по правилния начин от мястото, където се намира, и никакви пространствени препятствия не съществуват за разпознаването на собствената роля в текущите събития. Рудолф Щайнер е писал за това не веднъж, например, след лекцията си от 04.07.1916 г. той казва: „Човек трябва да се стреми, доколкото е възможно, да прави това, което самият той може да направи. Става дума за това да действваме по правилния начин на мястото, където се намираме. Духовният свят е направил всичко необходимо за това. Той винаги предполага, че ние решаваме да се изправим пред фактите спокойно и директно.“ Но когато световните събития са толкова шокиращи и предизвикващи такава покруса, не е лесно да се изправим пред фактите спокойно и директно. През март и април тази година, пред хората, стремящи се чрез правилните знаци на нашата съвременност да разпознаят смисъла на събитията, неизменно стоеше въпросът за вината и прошката, който произтича от разтърсващите картини, на които бяха неми свидетели. Онези, които се опитваха да разпознаят тези знаци, се стремяха да бъдат в съответствие със съвременната степен на духовното развитие на човечеството. Но проблемът за вината парализираше душите, взираци се в мащабно разгърнатата се военна агресия. Онемелият зрител ясно разбираше, че осъществяването на онзи пълен и безрезервен акт на прошка, върху който единствено може да се гради бъдещето, е невъзможен засега. Въпросът за прошката беше повдигнат твърде рано и преждевременно. В граничната ситуация, когато върху личността се упражнява военен терор и надвисналата смърт е единственият изход от него, се оказва ненавременно и прибързано да се говори за прошка. Освен това, никой не може да приканва един народ да прости на друг народ, защото може да прощава само онзи, който има какво да прости.

Духовната субстанция, която може да преобрази всяко зло, е способна да се излее само в едно незапълнено от паметта на жертвата пространство, в резултат на което се получава разширяване на азовото съзнание. За да се получи такова пространство, се налага деянието на злото да бъде опростено и забравено, а за тази цел е необходимо едно мощно мобилизиране на моралната воля чрез азовите сили. Самият характер на военната агресия е такъв, че тя не може да получи тази прошка, тя не иска да получи тази прошка, защото се опитва да предизвика срыв именно на мобилизиращите волята азови сили. Военната агресия се стреми да нивелира личността чрез страха да парализира азовите сили. Душевните сили на онемелият зрител бяха не по-малко парализирани. Шокиращите събития не позволяваха на зрителя да стигне до валидни изводи, а само да си изгради правилно зададени въпроси: Как се държи човек със себе си и с другите в условията на доведената докрай репресия? Възможно ли е един човек да прости от името на друг човек или от името на цял народ? Има ли норми на поведение за хората в гранична ситуация? На пръв поглед повечето от сега възникващите въпроси изглеждаха неразрешими, но съвсем сигурно е, че нищо не е в състояние да хвърли светлина вър-

ху драматичния въпрос: как обикновените хора могат да се превърнат в убийци или как могат да се примирят с неизбежното си подчинение? В една или друга степен всички отговори се търсеха в контекста на проблема за страстта към властта, който е едното, но не единственото обяснение за възникването на екстремалността в човешките отношения.

Екстремалността не позволяваше да бъдат ясно разпознавани ролята на жертвите и агресорите, а последните наравно с останалите изглеждаха жертви на терора. Страданието се разгръщаше в повтарящи се сцени и ставаше все по-очевидно, че капацитетът на страдащия човек е по-малък от енергията на злото, което го връхлита отвън. Онемелият зрител ежедневно се смалчаваше със смирение пред размерите на човешката издръжливост, чиито възможности не са безгранични. Терорът върху жертвите ги извеждаше отвъд прага на страданието в една отвъд-пределна ситуация. Но всички: участниците в разрушението, техните жертви и дори онемелите зрители, бяха жертва на силите действащи против общочовешката еволюция. Дори и най-пасивните зрители бяха жертви на информационната война. Но имаше и такива събития, чиято истинска същност не можеше остане неразпозната и скрита. Такива събития напомняха, че човешкият морал е изначален, нравствените реакции са естествени и вездесъщи, а за изкореняването им е необходима употребата на най-жестоки средства. За масовите жертви на информационната война събуждането беше наистина много мъчително, защото никой не е искал да се запознае с точно тази страна на нашата епоха – неизбежната среща със злото - и защото връщането към предишното заспиване е толкова удобно. Едва ли има нещо, което така непреодолимо да възпрепятства разпознаването на собствената роля в текущите събития, както стремежът към удобство. На пасивния зрител му беше предоставена възможност да развие състрадание чрез страданието на жертвите на военната агресия, най-покуварената форма на страстта към властта. Развитието на събитията опровергаваше свързаното със страстта към властта допускане, че всички човешки същества са еднакво склонни към проява на жестокост, когато върху тях се упражнява нечовешко насилие. Дори и когато не съществува никаква възможност за въздействие върху пределната ситуация, свободата на избор не е изгубена, защото принудата никога не може да бъде цялостна. Никоя сила не може да отмени върховния избор на личността, дори ако поиска, тя може да прости. Но какво неизмеримо разширяване на азовото съзнание е необходимо, за да се издигне към прошка в гигантските мащаби, когато един човек упражнява въздействие върху друг човек в условията на безмерното зло! Прошката е творчески акт, който оживява в способността на висшия Аз да въздейства върху нисшия Аз, а той от своя страна да упражнява въздействие върху астралното тяло. Същността на прошката се състои в това, че висшият Аз непрекъснато прощава на нисшия Аз и това е процес на неуморно опрощаване на всички грешки и заблуди, които нисшият Аз извършва ежедневно. А с тях той увеличава тежкия кръст на страданието и всеопрощаването.

Ние знаем, че страданието и мъченичеството от една страна, както и развитието на силите за прошка, са неотделими в духовно отношение. Знаем от С. Прокофиев, че този тежък кръст на страданието и всеопрощаването ще бъде носен, „докато на света все още съществуват хора, които не знаят какво вършат, и които поради това постоянно се нуждаят от висше опрощаване. И ще се нуждаят от него дотогава, докато накрая очите им не се отворят за познанието на действителната реалност на духовния свят.“ Дори и за този човек, който се стреми да разпознае смисъла на събитията и който дълбоко разбира смисъла и същността на прошката, остава проблемът със забравянето като неотделима страна на акта на прошка. Защото ние знаем, че прошката се превръща в реалност, когато опрощаващият е способен да прости и да забрави, а как се забравят пепелищата и пораженията от толкова мащабен и продължителен военен терор? И колко поколения трябва да минат, за да бъде забравено действието на вилнеещите демонични същества? Поне на този етап от развитието на трагичните събития, проблемът с прошката изглежда неразрешим. Но ние можем да се върнем отново към въпроса за собственото място, от което бихме могли да действаме. В горепосочената лекция Р. Щайнер обяснява какви са истинските пречки за правилните действия на нашия съвременник: „Голямата пречка пред духовния свят се крие във това, че ние всъщност, не искаме да се изправяме пред фактите. Най-досадното е, че ние получавайки импулс от духовното познание, ние изобщо не се интересуваме от него, въпреки че можем да се издигнем, благодарение на

него. Ние го оставяме да си върви по своя път, въпреки че самите ние сме получили импулс. А това, за което говорим, е, че човек трябва да проникне целия си живот с духовната наука. Необходимо е да имаме ясна представа за това, което се случва днес. Ако човек разшири вниманието си, като върви напред не само за да разшири знанията си, но и да погледне света въз основа на фактите, той ще види, че кармата предоставя на всеки човек възможност да действа.“ Така че всеки съвременник би могъл да разгледа непредубедено обективните факти – директно и спокойно – доколкото е възможно. Той би могъл да се опита да развие състраданието като необходимо качество за нашата епоха, и да потърси правилното действие. Търсейки своята роля на правилното място, бихме могли веднага да започнем да действаме в света, следвайки думите на Р. Щайнер за етерното явяване на Христос като централно духовно събитие в нашата епоха, което е непосредствено свързано с възможността за преодоляване на злото и превръщането му в сила на доброто. Една от най-здравите ни опорни точки в търсенето на собствените ни действия на правилното място е решението да станем сътрудници на най-важното, според Р. Щайнер дело на Христос през петата епоха за окончателното преодоляване на „всичко, което произтича от националния принцип“, да търсим баланс между двата вида противодействащи сили и да останем будни както за злото вътре в нас, така и за злото, което идва отвън.

Веселина Велкова

ДА РАЗПАЛИМ ПЛАМЪЧЕТО НА ВОЛЯТА ЗА ДЕЙСТВИЕ

В социалната и обучителна ферма Софера от началото на месец април 2022 г. всяка събота и неделя се организират индивидуални посещения. Събитията са насочени предимно към семейства с деца. Добре дошли са малки групи младежи, студенти и всички, заинтересовани да научат повече за биодинамичните методи и социално-педагогическата дейност, които се прилагат в работата на Софера. Гостите се запознават с терапевтичните животни, опитват плодовете и зеленчуците и заедно запечатват спомени от преживяното в едно артистично занимание. През април Софера беше домакин на практическа среща за багрене на вълна. В рамките на три дни в тесен кръг се експериментираше с различни естествени пигменти за багрене на вълна. Беше обърнато внимание на всички процеси на обработка на вълна от стригане и пране, до кардиране, предене и багрене на вълна. На практика от растителните бои се получават всякакви цветове. Червеното е от корени на брош (*rubia tinctorum*), розовото от еньовче, зеленото от бръшлян и цвят от ружа, зеленото от коприва и листа от бреза, жълтото от смрадлика и лайка, кафявото от орех, виолетовото от бъз и кампешево дърво, а черното от елша и още много други комбинации. Всички, които имат интерес в работата си да ползват минерални и растителни пигменти, както и тези, които боравят с вълна и филцови изделия, са добре дошли в Софера.

На 6, 7 и 8 май 2022 г. Софера беше домакин на уърк-

шоп на евритмичната група с Галина Бертелсен. След като евритмията трайно се утвърди в антропософския ни живот и първата група А премина тригодишното си обучение, вече започна втора обучителна група Б, като до настоящия момент са завършени успешно четири обучителни модула. В подготовка на предстоящите майски евритмични представления двете групи имат възможността да преживеят един уикенд в новата обучително-евритмична зала на Софера. Посрещнахме гостите в четвъртък следобед, като отделихме време за градивните биодинамични практики, толкова близки до евритмията, като чрез опознавателна обиколка на терасираните градини, начина на отглеждане на светлинен корен, флоу формите достигнахме до много нови вдъхновения и в двете насоки на практическата антропософска дейност - срещата между евритмията и биодинамичното земеделие. В петъкния, съботния и неделния ден преживяхме интензивна евритмична работа в сутрините и ранния следобед, докато привечер групата отделяше достатъчно време за да се свърже с културния и исторически характер на региона, а също и да преживеем, природните забележителности, както във скалните формираня, царството на минералите, мраморните скулптури и изворните водни потоци, минерални води, така и в растителното царство, с вековни чинари и култивирани растения. Сутрешната евритмична програма включваше работа с медните жезли, интензивни дейности с ритмите, като изработване на различни форми за ямб, хорей, дактил,

хекзаметър, работа със звукова и тонова евритмия, изработване на сола, до вдъхновяване за нови форми свързани с теми близки до природата и видими през евритмични словови жестове. Групата остана до понеделник, като завършихме срещата с традиционна песен от шведския фолклор

“Кой може да отплава без вятър,
кой може да гребе без гребла
кой може да се раздели с приятел
без да пророни сълза.”

Предстои да се определи дата за лекция и практическо занятие към родителската общност от валдорфското училище от Ирина Папаро, като лектор на Софера на тема “Педагогика на действието - възпитаване на волята като път към свободата.” Докато в процеса на учене се включва единствено абстрактното знание, от ръцете ни се изплъзва възможността за реални действия. Когато „се вземем в ръце“ и вникнем и в други идиоми на езика, често ще открием мъдрости и насоки към някоя забравена истина. А няма как да очакваме от бъдещото поколение да открие за себе си правия път, когато неговите представители нямат никаква представа какво да правят с ръцете си. Тези, които са прекарвали 12 години в класната стая, изцяло погълнати от абстрактно учение, са напълно убедени, че не ръцете са тези, които създават благата. С много бързи темпове се настанихме удобно в икономиката на знанието, където уменията и

занаятите са се превърнали в една рудиментарна функция, останала назад в еволюцията. Така достигаме до основната цел на педагогиката на преживяването, а именно да се развие волята на човека. Волята на човека за действие. “Следващият път ще се постарая да го направя още по-добре!” - това е изречението, което ни нашепва висшият ни Аз, заедно със стремежа към себеусъвършенстване. Всички три форми на волята действат сравнително неосъзнато и всичките са част от висшите душевни сили на човека спрямо мотивите на неговите действия. Едва когато преминем от ниво на мечтаене към обединение на тези три нива на волята може да се пристъпи към целеустремено действие и към промяна. Важно е да отворим дискусиата какви са изпитанията, пред които е изправен педагогът или родителят, за може да разпали пламъчето на волята за действеност, за да разгърне личната мотивация, без да има вмешателство в свободния избор. През сетивното преживяване на практическия опит у децата се заражда нагласата, че те могат активно да променят света, докато мисловният и аналитичен опит ни оставя в “бездействие”. Заедно с участниците на лекцията ще експериментираме и ще ви разкажем за опита на Софера, както и на други земеделски стопанства, които се явяват медиатори на традиционни обучителни институции и представляват отлични места за обучения и общностни срещи, които могат да инициират социални и екологични промени.

Ирина Папаро

КАКВО СЕ СЛУЧВА В БИОДИНАМИЧНОТО ПОЛЕ?

На 27. 02. 2022 г. в Стара Загора се проведе среща на Сдружението за биодинамично земеделие. Това беше първата среща след двете години на стагнация. Домакин на събитието беше Г. Акабалиев, който даде възможност на всички гости да изразят своето мнение, да споделят опита си, да очертаят актуалните проблеми и, доколкото е възможно, да ги степенуват. Той напомни, че обединяващите цели се състоят в популяризиране и подпомагане на развитието на устойчивото земеделие чрез модерната форма на биодинамичното земеделие и че то е ефективно функционираща фермерска система, която включва всички аспекти на живота.

Силвия Велкова сподели, че за нея е изключително важно биодинамичните практики да достигнат до максимално широк кръг хора и че основната задача е да пропагандираме. Тя препоръчва включващото земеделие. Според нея, не е задължително да бъдат следвани западноевропейските земеделски модели, а да се шанс на всяка ферма да намери своя най-добър вариант. Тя добави, че е добре е да се влезе във връзка с немска биодинамична асоциация, за да се потърсят подходящите книги. Силвия Велкова е убедена, че се предлага богата литература, но въпросът е книгите наистина да бъдат приложими към нашите условия.

Георги Акабалиев обясни, че биодинамичното земеделие е цялостна земеделска система. „Нашата идея е да можем да го представяме пред обществото. – каза той - Ние сме като един вид камбанен звън. Искаме да го популяризи-

раме. Регистрирани сме в Агенцията по вписванията. Искаме да издаваме такива книги, които да представляват реална помощ за хората, които се занимават с това земеделие. Книгата за препаратите са джобен формат и аз предлагам да се включат в издателския план.“ Той каза, че е необходимо да разгърнем една мрежа от контакти както с лица, които проявяват интерес към дейността ни, така и с читатели, които са прочели продадените книги. Те трябва да могат да ни намират и ние по някакъв начин да растем. Тези хора си мислят: “Какво мога да получа аз от това сдружение?” и ние трябва да имаме ясен отговор. Освен това е необходимо да носим един положителен импулс и никаква критика.“

От изказването на Недялка Николаева разбрахме, че тя се занимава с дестилерия и че предимно дестилира лавандула в Пловдив. В началото успехът е бил по-добър, защото са работили с немски консултант. Сега се занимават с билки, рози и лавандула. Според нея, е много мотивиращо да бъде обявен Ден на глухарчетата или на други билки.

Тъй като Силвия Велкова изрази мнението, че, няма нищо по-наложително от намирането на подходящи книги, Йордан Димитров предложи да бъдат споделяни и обсъждани проблемите на сдружението. Ако се намери правилната форма, той смята, че би могъл да поеме издателската работа и разпространението. Йордан Димитров напомни, че е добре да се спазва принципът на неосъждане и безкритичност.

След тези изказвания всички участници изслушаха финансовия отчет и го одобриха, след което обсъдиха формите

на плащането на членския внос. Изразено беше желанието да се направи план на книгоиздаването, както и да се взема участие в конференциите на различните сдружения, да се организира изнасяне на лекции.

Срещата приключи с обединяващото всички мнения становище, че има още какво да се направи за развитието на връзките и сътрудничеството с други такива сдружения

в страната и Европа; както и за повишаването на културата на производителите и потребителите на продуктите на биодинамичното земеделие. Всеки от присъстващите изрази своето желание да допринесе със своите усилия за реализацията на целите на сдружението.

Веселина Велкова

IN MEMORIAM

На 25 април 2022 г. премина Прага Диана Ботушарова. Тя беше ръководител на групите „Ариадна“ и „Кръг за 13-те Свети нощи“, преводач, четец на Първи окултен клас, редовен сътрудник и известно време редактор на „Антропософски вест“, както и създател на рубриката „Memento mori“. Домът ѝ беше отворен за работните групи и приятели.

Една много специална жена със специални силни качества прекрачи прага! През 1998 г. се срещнахме „случайно“. Изглеждаше случайно, но и подредено. Една ранна сутрин отидох във Варна, за да си „убия“ времето, защото искахме да отидем на екскурзия с малка група този ден, а останалите още ги нямаше. Тогава погледът ми попадна върху името на един магазин на кирилица: „Езотерична книжарница“ и видях на витрината отворена книга с великденска лекция на Рудолф Щайнер, която също бях взела със себе си на това пътуване. В магазина попитах продавачката дали във Варна има антропософско дружество. Тя отговори: Не, не общество, но една антропософска дама остави тази книга тук и трябва да я посетите сега. Тогава казах: сега нямам време, имам екскурзия, която започва скоро. Продавачката каза: „Но Вие можете да я посетите още сега. Много е близо, ето адреса.“ Тогава се затичах много бързо в квартала насам натам и не можех да я намеря. Оказа се, че живее в едно мазе. Когато тя отвори вратата, всичко, което

можах да кажа, беше: „Аз съм от Холандия, нямам време в момента, но ще Ви посетя този следобед.“ И това се случи, и оттогава сме си написали 1000 писма, и имейли и се срещнахме много пъти в Холандия, Шартр и България. Направихме няколко много приключенски пътувания заедно по древни исторически и езотерични маршрути в България. Първоначално ролята ми беше да ѝ обяснявам много антропософски неща, но много бързо Даяна усвои всичко. Дължа ѝ невероятно голяма благодарност.

Знаех, че Диана е много болна, че болката е толкова силна, че не може да чете или пише сама. За последно тя ми писа през февруари. След това вече не можех да се свържа с нея. Точно миналата седмица почувствах някакъв задух, защото не знаех как е, а също и защото нямаше имейл адрес, за да мога да се информирам за нея. Реших този уикенд да се обадя в нашия секретариат на Холандската антропософска асоциация, за да поискам имейл адреса на Българското дружество. И тогава дойде тази тъжна новина. Благодаря Ви много за тази тъжна новина.

Марайке ван Хаселт

ВЪЗПОМНЕНИЕ ЗА СВЕТЛА БИСЕРОВА

На 24 Март в гр.София се състоя възпоминание на Светла Бисерова, 9 години от прекриването на прага. Събитието беше иницирано от Цвета Христова и събра 11 човека, дошли да почетат паметта на Светла. Сред тях имаше роднини, близки, приятели, но също така и хора, които не са я познавали лично, но по някакъв начин са свързани с нейните земни дела. Защото нишките на съдбата по неведоми пътища се преплитат, кръстосват, съединяват и чертаят пътя напред. И присъстващите – притихнали в мълчание, вглъбени, се свързваха със спомена и мисълта за Светла Бисерова. Всеки от близките имаше нужда да сподели нещо, а след оживената мисъл, дошла от миналото, спомените ставаха по-ясни и водеха за ръка следващи. А за Светла Бисерова има какво да се разкаже

и предаде на поколенията. С много топлина и благодарност за протегнатата ръка, закрила и разкриване на духовния взор бяха споделените спомени. Самата тя - живяла нелесен живот, е оставяла винаги отворени вратите на сърцето си за хората, които имат нужда от подкрепа и утеха. Начертала ярка диря в душите им и чрез тяхната жива връзка, тя е оставила светъл отпечатък в хода на живота. Огромен е приносът и за разкриването и разпространението на антропософията в България. В онези трудни времена на 80-те години на миналия век, когато духовната литература в България беше забранена, Светла Бисерова е събрала, превела и съхранила много книги. Домът ѝ бил център за усилен духовна работа, запалвайки светлината на антропософията.

Ето и някои от споделените мисли на присъстващи: „Едно от най-важните неща, които могат да се кажат за Светла, е нейната безпределна отдаденост на Антропософията и непрекъснатата ѝ работа, за реализирането на възможно най-много антропософски инициативи. С организаторският си талант, с дар словото си, тя успяваше да привлече и убеди повече хора в същността на духовната наука. Притежаваше изключителни познания, които споделяше с другите. Проявяваше благородство, скромност, смирение, любов, уважение и разбиране в общуването си с хората. Щедро предлагаше помощта си за абсолютно всичко, за което беше помолена или усещаше, че трябва да помогне. Казваше истината и прощаваше на всички, които я бяха наранили или допуснали грешки. Притежаваше изключителна интелигентност, мъдрост и търпение! Тя остави ярка следа в българското антропософско общество и своя пример за това, как се служи на Доброто и на Антропософията! Светлина за Духа ѝ!“

„Не познавам Светла Бисерова лично, но много съм чувала от разкази на хора, които са черпили с пълни шепи от нейния духовен заряд. И сега, слушайки всички трепетни спомени ... можех да усетя внушителното изпълване на пространството – силно, категорично и живо. Видях я изправена до вратата, стояща заедно с нас и изцяло присъстваща в картините на спомените. Отмяташе си косата с един характерен жест и държеше главата си гордо вдигната.“

„Какво ни остави Светла? Какво ни завеща? Михаиловият импулс, който носеше в сърцето си и, който искаше да предаде на другите, светла вяра в развитието и разпространението на антропософските идеи в България и прилагането им на практика, истинско човешко, сърдечно общуване и много, много Светлина и Любов! Светла остава завинаги свързана с Антропософията и с нас!“

Срещата съвсем естествено се превърна и в символично откриване на Антропософската библиотека, която дълго време беше недостъпна за читателите. Голяма част от книгите са наследени от Светла Бисерова и чрез библиотеката ще продължат своята връзка с хората, които имат нужда да почерпят живителни сили от Антропософията. Това е един поклон към земното ѝ дело и продължаване на идеите за разпространение на Духовната наука, и вливането ѝ в човешките съдби.

Цвета Мишкова

Сбогуване

**Кристали бликат от очите,
а с тях тъгата си отива.
Реки се стелят по косите.
Там птиците гнездо си свиват.**

**Земята оглушително се мята.
Небето стеле се в покоя тих.
И тъй оглушителна е тишината,
дори в раздиращия небесата вик.**

**Там някъде ...
На границата между двата свята
тъгата преминава във покой.
Там мисълта в ефира е разлята,
а сърцето си намира топлия прибой.**

Цвета Мишкова

СВЕТЪТ КАТО ЛЮБОВ И СВЕТЪТ КАТО НЕЛЮБОВ

В годината, когато архангел Михаил сваля духовете на мрака на Земята, във Виена вече е започнал земният живот на една забележителна индивидуалност. През 1878 г. там се ражда бъдещият философ Мартин Бубер, автор на теорията на диалога. Той създава философията на толерантността, ненасилието и взаимността, и отвръща с мекота на остротата и враждебността на епохата. Диалогичността се оказва основна тема в творчеството му и става център на един диалогичен по своя характер светоглед. Силна философска синтезираща способност обединява тази диалогичност в цялостен светоглед, многостранно насочен към читателя и концентриран върху темата за взаимността. Специално място в творчеството му заемат размислите за срещата като събитие. Бубер ни води към извода, че закъснели срещи няма. Той е убеден, че срещата настъпва тогава, когато ѝ е дошло времето. Книгите, идеите, мислителите не остаряват, те винаги са в настоящето, а там ги очаква читателят. Основополагащите му идеи са формулирани в най-ранното му произведение „Аз и Ти“ и доразвивани в следващите: „Божието затымнение“, „Задушевният разговор“ и „Една философска равнометка“. В диалога си с читателя Бубер

конкретизира, изпълва с определено съдържание и обхваща различни страни на вече изразените идеи, като си служи с един архаичен език. Светогледът на мислителя се изгражда върху убеждението, че всяко философско познание трябва да започва с познание за човека. Според него, човекът е център на мирознанието и всяко познание трябва да визира азовостта. Бубер не стига до идеята за Висшия аз. Той описва аза като носител на самосъзнанието, като център, прикрепящ индивидуалността към нейното човешко обкръжение. Във философията на Бубер азът е носител на противоречива природа, която се проявява в отношението му към неговото обкръжение. Съществуват две магистрални проявления на аза. Той може да бъде обърнат към Ти-света и в този случай той коренно се отличава от позицията, когато е обърнат към То-света.

Бубер е философски мислител с изградено виждане за присъствието на отделния човек в динамиката на природния свят, на социума и на универсума. Изначалното разграничаване на човека от обкръжаващия го свят се нарича архидистанция във философията на Бубер. Той твърди, че човекът е това специфично живо същество, което възприема

обкръжаващото го като нещо отдалечено и съществуващо само за себе си. Когато тази дистанция е възникнала, тогава се извършва архиактът, който конструира човека като човек. Той се изразява в това, че човекът е породил своето съзнателно битие, а светът около него се е превърнал в насрещно битие. Така възникват две противоположни тенденции на отдалечаване и на привличане. Първата тенденция води към дистанциране и обособяване на аза вътре в себе си. Втората води към съучастие, към сложните прояви на комуникацията, на които е способен само човекът. В тези две противоположни тенденции се разполагат двете проявления, наречени във философията на Бубер: Аз-Ти и Аз-То. Азът изгражда релацията Аз-Ти, там, където тенденцията към съпринадлежност надделява. Азът създава релацията Аз-То там, където отчуждаването надвива и тенденцията към разграничаване взема превес. Азът винаги носи природата на архидистанцията, която някога е породила неговата вътрешно противоречива и същевременно единна същност.

Въпреки че в съдържанието на фундаменталното съчинение на Бубер „Аз и Ти“, светът на Аз-То заема широко място, неговият знак не е удостоен с вниманието да фигурира в заглавието. Авторът го е отстранил от заглавието не защото го подценява съдържателно, а защото така го категоризира ценностно. Ценността, която той обявява и защитава, е формулата Аз-Ти. В произведението „Аз и Ти“ е изразен идеалът на Бубер за това какъв трябва да бъде човекът в обкръжаващия го свят. Човешкият живот е действителен, истинен и автентичен, доколкото в него присъства именно това Аз и Ти. Това е основата на личностното самоосъществяване и реализация. А там, където властва светът на То, това е отпадане на идеала поради недостиг на позитивност, това е болестно състояние на отношенията и ущърб на доброто. Бубер не обявява света на То за свят на злото. Той просто тълкува Аз-То като недостиг на човечност и доброта. Авторът се интересува от ценностите като ключ към разгадаването на същностите. А основната същност в неговата философия е човекът като единна цялост в съществуването си. И той се стреми да го прозре в жизнената му единност и деятелност. В неговата философия разумът е непригоден инструмент за изследване на истината, а процесът на познанието има стойност едва тогава, когато може да бъде схванат като естествен начин на поведение на цялостната личност, като функция на духовните сили. Будният, съзнателно присъстващ в своето ежедневие, недеформиран и уверен човек не мисли абстрактно, спекулативно и систематично. Той участва в мисленето като цялостно духовно-душевно същество със своя опит, надежди, грижи, опасения, предчувствия и потребности. Същността на нещата се разкрива само пред такъв човек, защото своята природа разсъдъкът е спял за ценностите. А тъкмо ценностите са тези, които привеждат живота в движение.

В двата полярни свята на аза откриваме Аз-Ти като лю-

бов и Аз-То като нелюбов. Светът предоставя на човека и едната, и другата реалност. Азът е надарен с тук-битие, но той съществува само доколкото е насочен към нещо, което спрямо него е другост. Във философията на Бубер няма аз сам по себе си. Той реално се конструира чрез другостта, която намира чрез обкръжаващия го свят. Това отнасяне живее вътре в човека. Бубер обяснява, че има такъв тип проявления у човека, в които той влага цялото си същество, и друг тип проявления, в които той участва само с някаква част от себе си. А целостта е интегрираща и какво остава от човека, когато тя се наруши? Отговорът на Бубер се състои в това, че всичко около нас може да се превърне в Ти, стига да се поставим спрямо него в такава връзка, в която да го отнемем от неговата другост и да го превърнем в част от собствената си душевност. Човекът казва „Ти“ при всяко възхищение, творчество, любов и съзерцание. За да се каже Ти, е необходим определен духовен потенциал, който преодолява границите и създава връзките и отношенията. В изпълнения от многообразие свят всяко нещо в някакъв ракурс може да стане Ти, ако бъде избрано и предпочетено

от нечий аз. Всяка човешка комуникация е толкова многообразна и толкова многообхватна, че не може да се предписва, няма рецепти за нея. Всеки според възможностите си може само да я открие в същината на отношенията си. Цялата позитивност като съчувствие, любов, съпричастие, съжителство и взаимност очертава неговия хоризонт. Това е неговият Ти-свят, в който отделеността на аза е творещ фактор.

То-светът е сътворен също от аза, но е поставен в друга позиция спрямо обкръжението си, която е диаметрално противоположна. Тук вместо взаимност властва разединение. То-светът е

вещната страна на живота, неговата предметеност и материализираност. Предметният свят винаги е имал своето развитие в рамките на всяка цивилизация. Бубер проследява това развитие и установява, че светът на вещите се разраства прогресивно с опознаването на природата. В стремежа си за облекчаване на живота си чрез техниката, човечеството увеличава предметността, обслужваща човека. Възниква проблемът с доминирането на вещите в заплашителни размери. Така се формира То-светът, в който все повече отпадат истински пълноценните връзки и между хората се настанява отчуждението. Тук човекът не е съучастник на човека, а ползвател и наблюдател на реалността. Употребяването на предмети е най-развитата функция на То-света. В него отношенията се превръщат в средства, изгубвайки своята самоценност. Затова и азът няма възможност за цялостна екзистенция. Получава се разрыв между социалния живот на човека и неговата лична сфера. В търсенето на ползата човекът става обособен до крайност, а това подхранва неговите егоцентрични стремежи. То-светът е една трайно установена и подредена реалност. Той се гради върху опита, който е рационализиращ и подреждащ. В То-света

човекът се оставя животът да го носи и се приспособява към един студен рационализиращ свят. Тук авторът апелира за размисъл върху извода, че без То-света не може да се живее, но този, който живее само в него, не е човек.

Сложна е житейската динамика между То-света и Ти-света, защото те не са отделени с рязка граница. Ние имаме Ти-градове, с чиято атмосфера се чувстваме съзвучни. Имаме свои Ти-местности, с които душата ни влиза в синхрон. Имаме свой широк кръг от човешки съпричастия, в който срещаме хората, които обичаме. Но и тук нещата не са неизменни и постоянни. Дори и любовта може да отпадне в То-света, преживяна, възникнала и отминала. Тогава светът на Ти-връзката отстъпва в света на безличното и безразличното. Но все пак човекът от Ти-света стои в него с открито сърце, готов да намери присъщите му съзвучия. Човекът от То-света устоява в него чрез себичност и разграничаване. Неговите принципи са егоистични. Човекът от Ти-света участва в отношенията с цялото си същество, с всичките си тревоги, опасения, предчувствия, грижи и надежди. Човекът от То-света е принуден да действа главно с хладния си разум, като търси средствата, ползата и присвояването. А авторът ни предупреждава, че от присвояването не израства

никаква духовна субстанция. Човекът от Ти-света е активен и свободен. Човекът от То-света е несвободен и вграден в една отчуждена обективност.

При така очертаните два полюса М. Бубер поставя въпроса: Какво става с онези Ти-връзки и Ти-отношения, които са отпаднали в То-света. Отговорът на философа ни изненадва, ако не сме чели книгата му внимателно. Оказва се, че те не са изгубили своята стойност, въпреки че са изгубили своята актуалност. Напротив, те са останали като душевен капитал, като едно умножаващо се богатство, в което се вкоренява семето на вече преживяното. Никой не може да отнеме висотите в един човешки живот, ако те вече веднъж са се случили. Както и никакви вещи, и никакви предмети не могат да запълнят празнотата, ако височинното изкачване не се е случило. Всеки стремеж към височината посява семето в духа на изкачващия се. А през погледа на Бубер се вижда, че не съществуват никакви неравни и невзаимни връзки. Взаимността е винаги възможна. По силите на всеки човек е свободният избор да изживее света като любов и да не бъде пленник в света на нелюбовта.

Веселина Велкова

РАБОТАТА НАД КАРМАТА ВЪВ ВРЪЗКА С МЕДИТАЦИЯТА НА ОСНОВОПОЛАГАЩИЯ КАМЪК

В Медитацията на основополагащия камък ние можем да намерим трите форми на действието на кармата, защото в нея като в едно семе се съдържа всичко онова, което по-късно е развито от Рудолф Щайнер на основата на езотеричния импулс на Коледната конференция. А към такива духовни плодове на Коледната конференция принадлежи преди всичко новото откровение от сферата на кармата, съдържано в кармичните лекции от 1924 година.

В първата част на Медитацията става дума за действието на силите на Отец с помощта на първата йерархия, пораждащи ново битие в дълбините на света.

„Защото Духът Отец управлява във висините, пораждайки битие в дълбините на света.“

Естествено е, че при сътворяването на ново битие от най-висшите йерархични същества, можем да говорим само за тяхното действие в земния свят със силата на природната необходимост, която изключва всякакво влияние върху този процес от страна на по-низши същества, включително хората.

Съвсем друго настроение ни посреща във втората част на Медитацията. Тук става дума за действието на Сина или Христос в земното обкръжение, където твори неговата воля след Мистерията на Голгота. Тя обаче е насочена не към създаването на битие, а към по-нататъшното развитие на човешките души. В „мировите ритми“, тоест в разнообразните процеси на душевната и духовната метаморфоза, Христос води хората към пълното осъществяване на тяхната карма, тоест към съзнателното й преобразуване в смисъла на целите и задачите на земното развитие на човечеството. Самият израз „волята на Христос“ посочва връзката на този

процес със съществото на кармата, тъй като в човешкото същество кармичните сили действат преди всичко в несъзнателните дълбини на неговата воля, където Христос присъства като Господар на Кармата.

И ако съвременният човек наистина с пълно съзнание пристъпва към работа върху миналата си карма, тоест върху нейното преобразуване в бъдеща карма, тогава Христос се намира близо до него и му помага да извърши тази работа по такъв начин, че тя да може да служи за най-голямото благо на всички хора. Когато това се случва, когато изравняването на индивидуалната карма под въздействието на Христовите сили се превръща в импулс, който допринася за по-нататъшното развитие и одухотворяване на цялото човечество, тогава наистина можем да говорим за „благодатта“, която идва от Христос като Господар на кармата, която прави човешките души способни да работят върху собствената си карма в полза на цялото земно развитие.

„Защото управлява волята Христова, дарявайки душите с милост, в мировия ритъм.“

В тази формираща кармата дейност на Христос участват, служейки му във висшите светове, духовете на втората, Слънчевата йерархия.

Описаното в тази част на Медитацията движение на Слънцето от Изток на Запад:

„Нека от Изток да се разгори онова, което чрез Запада се формира...“ -

също посочва действието на слънчевите сили в земната еволюция като основен източник не само на природните, но и на всички духовно-душевни метаморфози.

Третата част на Медитацията посочва точно толкова

конкретно сътворяването на новата карма. В нея става въпрос за нещо такова, което за първи път възниква на Земята от свободните дела на човека, но то има значение вече не само за хората, а и за съществата от висшите йерархии. Затова основният жест на третата част не е отгоре надолу, какъвто е в първата част, и не от Изток на Запад, какъвто е във втората, а тук е отдолу нагоре, от „дълбините“, от света на земните хора, нагоре към духовния свят в областта на действието на небесните йерархии.

„Защото управляват мировите мисли на Духа,

като измолват светлина, в мировата същност.“

Затова указанието за човешката свобода се среща само в тази трета част на Медитацията. В съчетание с думата „воля“ нейното действие се разпростира също и в сферата на кармата.

„Свободната воля на Собствения Аз“.

За първи път в земното развитие свободата и кармата престават да бъдат противоположни сили, но в своето взаимодействие те откриват пред човека възможността за достигане до висшата свобода именно в творчеството на новата карма, което е възможно за него само на Земята, тоест от духовна гледна точка в „дълбините на света“.

Онова, което се е подготвяло на предишните степени чрез участието на Христос в преобразуването на човешката карма, но все още е било ограничено от присъствието на миналата карма и влиянието ѝ върху него, на третата степен то става самостоятелна духовна човешка дейност, в която съ-участват само действащите от импулса на Светия Дух в духовните светове същества на третата йерархия, които са най-близки до него.

*„Архави, Архангели, Ангели,
нека от дълбините да се измоли онова,
което ще бъде чуто във висините.“*

Под ръководството на Михаил като Дух на Времето, който в сегашната епоха на своето ръководство представлява силите на Светия Дух, тези същества от третата йерархия

носят последствията от действията на хората, които сътворяват новата карма, във висшите светове, където те стават строителни камъни на новия космос. С особено значение е изпълнено споменаването на принципа на „Аза“ във всяка от трите първи части на Медитацията на Основополагащия камък. В първата част той все още пребивава напълно в лоното на водещите го сили на кармическата необходимост (мировата справедливост), идващата от сферата на Отца.

„Собственият Аз в Божественния Аз пребъдва“ (Придобива собственото си същество).

Във втората част вече става дума за свободното съединяване на индивидуалния Аз на човека с Христовия Импулс като негов космически праобраз, или „Миров Аз“.

„Собствения Аз с Божественния Аз съединява“

И накрая, в третата част човешкият Аз придобива не само пълна индивидуална свобода, но и става способен самият той да създаде от нея ново битие. За това обаче той трябва първо да постигне разбирането на „Мировата светлина“, или в по-традиционната употреба на думите, Астралната светлина, в която се откриват „вечните цели на боговете“, които засягат цялата земна еволюция.

„Подаряват на свободната воля на Собствения Аз.“

Въз основа само на това знание, когато човекът в пълна свобода ще направи тези „вечни цели на Боговете“ свои цели в своя собствен Аз“, реализирайки ги не като чужди намерения на други същества, а в смисъл на „Философията на свободата“ - като свои собствени най-изконни цели, само тогава той изцяло ще постигне възможността за сътрудничество с боговете на космоса в процеса на създаване на нова карма. В заключение е необходимо да се отбележи, че четвъртата част на Медитацията свидетелства за участието на Христос след Мистерията на Голгота във всеки от трите вида карма. В действието на кармата на Отца, Христос се открива на човека като Утешител; в кармата на Сина – като Помощник; в кармата на Светия Дух - като Приятел и Сътрудник.

Сергей Прокофиев

ПРОБЛЕМЪТ ЗА УПРАВЛЯЕМОСТТА

Въпросът за управляемостта се проблематизира в началото на съвременната епоха. До края на четвъртата епоха за човечеството е достатъчно да бъде обект на едно инстинктивно ръководство и проблемът за управляемостта не е поставен на вниманието на нито един мислител. През първата половина на 20 век възниква терминът управляемост. Той е неологизъм и се появява за първи път във френската философия. Терминът не е съществувал по-рано също както не е съществувал проблемът. В началото на 18 век, когато се появяват нови принципи и структури на управлението, този проблем придобива своя съвременен смисъл. През 19 и 20 век в западноевропейското общество се разгръща феноменът управляемост и някои съвременни мислители го

посочват като признак на модерността. Според тях, тенденцията към нарастване на управляемостта истински се реализира едва в съвременната епоха. и всички са съгласни, че тя изисква от човека неговото напълно съзнателно участие в социалния организъм.

Когато френският философ Мишел Фуко създава този термин и поставя фундаменталните проблеми на управляемостта, Р. Щайнер вече е изяснил структурата на тричленния социален организъм. Той е представил трите му съставни части като реални жизнеспособни сили. Незабележани остават отговорите му на онези въпроси, които Фуко по-късно определя като основни за управляемостта. Самият Р. Щайнер обяснява защо отговорите му остават незабележани.

Те са поставени на вниманието на такива мислители, които се опитват да покажат, че в единния социален организъм е невъзможно да се осъществи идеята за тричленността. Те смятат, че са наясно с това, че ако трите импулса заработят в социалния организъм, неизбежно ще се стигне до противоречие. Мислителите от началото на 20 век се спират на абсурдността и противоречията в идеята за тричленния социален организъм и не виждат, че в реалния живот привидните противоречия внасят едно истинско единство. Този е краткият отговор на създателя на теорията за тричленния социален организъм.

За да изясни своята теория за управляемостта, Фуко разглежда изкуството за управляване. Според него, сигурността, територията и населението, както и тяхната взаимна връзка, по различен начин са обект на управлението, и в този смисъл всяко общество има различна степен и различен характер на управляемост. В исторически план френският философ посочва възникването на административната държава в самото начало на нашата епоха върху ограничена от пространствени граници територия и изградена върху определена дисциплина и правилници. Държавата на управлението се утвърждава, използвайки икономическото познание като инструмент за контролиране на общество чрез диспозициите на сигурността. До края на четвъртата епоха водеща и определяща фигура във формите на държавното управление е владетелят с неговото завоювано или унаследено владение. Той защитава преди всичко своето притежание като територия и подчинени поданици. Изкуството да се управлява се изгражда върху уязвимото положение на владетеля в неговото владение. Инструментите на владетеля са манипулативни и целящи запазване на властта му. Тъй като умението да се запазва властта не предполага непременно овладяване на изкуството да се управлява, то през следващите векове се изграждат различни детайли от стратегията на управляемостта. На границата между двете епохи изкуството на владенето ясно се разграничава от изкуството на управляването. Възниква необходимостта се да се разшири познанието за управлението и понятието за него да се дефинира по нов начин. Опитите за ново по-разширено познание и новите дефиниции се умножават през 18 и 19 век. В началото на 20 век Р. Щайнер не дава изпреварващи отговори на незададени въпроси, защото самата биография на феномена управляемост е вече на един етап от своето развитие. Философите на 20 век задават закъснелите си въпроси и създават термина след развитието на същността. По това време Рудолф Щайнер вече е изяснил съдържанието на болния и здравия социален организъм, като под здрав, той разбира тричленното устройство. Според него, самите еволюционни сили на новото човечество изискват това тричленно устройство. Там, където устройството не е обособено в тройна структура, се получава нездрав организъм, защото в социалния живот работят и се преплитат сили, които произхождат от три източника. Правилните отношения между хората, както и целият човешки живот могат да бъдат обхванати от оздравителни сили, само ако са добре ориентирани спрямо трите посоки.

Мишел Фуко предлага друга тричленност. Той твърди,

че управлението се отнася до онези неща в човешките отношения, които могат да бъдат доведени до благоприятен финал. Различните страни на изкуството да се управлява са свързани с няколко негови основни сфери: управляването на самия себе си, свързано с морала; изкуството да се управлява семейство, свързано с икономиката, и умението да се управлява държава, свързано с политиката. Нито една от тези три сфери обаче не стига до смислено и ползотворно взаимодействие с другите две. Френският философ посочва обвързаността на изкуството за управляване със социалната и икономическата сфера. Р. Щайнер обяснява как именно всяка част от тричленния организъм може пълнокръвно да се свързва с всички други части. Той насочва вниманието към един общочовешки копнеж по идеалите свобода, братство и равенство, който човечеството изживява от началото на 18 век, но в тях може истински да се вникне с непредубедено мислене и здрав усет за нещата. В GA 23 (април 1919 г.) четем следното пояснение: „... човешките взаимодействия в стопанския живот трябва да се опират на братството, което възниква в различните стопански сдружения и асоциации. В системата на гражданското право, където имаме работа с чисто човешките отношения между една и друга личност, трябва да градим върху идеята за равенството. А в духовната област, която е не по-малко самостоятелна в рамките на социалния организъм, трябва да осъществяваме импулса на свободата. Само ако бъдат разгледани по този начин, трите идеала показват своята реална стойност. Те не могат да бъдат реализирани в един хаотичен социален живот, а само в тричленния здрав социален организъм. Идеалите за свобода, равенство и братство могат да бъдат съвместно осъществени не в една абстрактно централизирана социална общност. Всяка от трите съставни части на социалния организъм следва да черпи силите си от съответния импулс. И само тогава те трите ще стигнат до смислено и плодотворно взаимодействие.“

М. Фуко проследява как в исторически план трите сфери се преплитат и в отделни периоди всяка от тях доминира над другите две. Така в края на 18 век все повече се налага аналогията между ръководенето на семейството с цел осигуряване на неговото благополучие, и ръководенето на държавата, способна да въведе икономията като свой принцип. Новата идея за управлението поставя акцент върху въвеждането на икономията в политическото действие като надежден и сигурен залог за успешното управление. В началото на 19 век тази идея е вече надживяна заедно с внесената от нея рационалност. Но преди това разбирането за управлението все повече се икономизира. Пред развиващите се представи за властта и управлението се изправя неразрешеният проблем със структурите на суверенността и вековната ѝ традиционност. Властта винаги представя своята цел като устремена към общото благо, а 19 век вече поставя изискването за усъвършенстване на управляемостта и на преден план излиза понятието държавен интерес. Започва да се налага възгледът, че държавата се управлява от рационалните закони и че те са ѝ вътрешно присъщи. С ползата и държавния интерес се свързва възгледът за собствената рационалност на държавата. Една междинна роля изиграва договорната

теория. Тя осветлява, но не разрешава докрай проблема за управляемостта, който търси своето историческо решение. До това решение той се доближава с демографската експанзия в края на 18 век, с увеличаването на производството и с актуализирането на проблема за населението. Управляването върви към рационализиране, когато населението става реален обект на управляването. Статистиката намира полето на своето разгръщане с това, че може да даде точните количествени измерения на населението с неговите притежания, бедности, епидемии, смъртност, раждаемост, местоживее и т. н. Политическата икономия започва да подпомага тактиките на управляването с необходимото посочване на полезността. Инструмент и цел на управлението става населението много повече, отколкото могъществото на суверена. Раждат се нови тактики и техники, а те се превръщат в изкуство на управляването. Нищо от споменатите техники на управление не донася резултат, водещ до удовлетворение както на субекта, така и на обекта на управлението. Едната от двете причини за тази неудовлетвореност е, че в разглеждането на проблема за управляемостта е пропуснат факторът индивидуални човешки способности.

Според Р. Щайнер, политическата държава се намесва с едно неразбиране в индивидуалните човешки способности и приема, че всички хора имат еднакви жизнени потребности. Държавата не се интересува истински от индивидуалните човешки способности и нейните постижения нямат никакво влияние върху реализацията им. Подтиците за изява на индивидуалните човешки способности се стимулират от критичните състояния, през които човечеството минава в началото на 20 век. Тези състояния ускоряват изявата на индивидуалните човешки способности. Според Р. Щайнер, в условията на здравия духовен живот тези подтици следва да оказват възпитаващо въздействие в духовната област и след това да се реализират в рамките на едно истинско социално разбиране. Ако си спестим усилието да вникнем в истинските сили на социалния организъм, никога няма да стигнем до същността на проблема за управля-

емостта. Нито ще успеем да открием собственото си място в този организъм, както и задачите, които бихме могли да решим. Р. Щайнер обяснява, че всеки човек би могъл да открие задачите, които се подразбират от самите факти, в зависимост от мястото, на което е поставен. В своите мисли човек се ориентира към фактите и открива източниците, от които мисловните първообрази непрекъснато вливат сили в социалния организъм. Но ако тези първообрази останат непотърсени, тогава събитията започват да подкопават живота, а не да го утвърждават. За мисловните първообрази Р. Щайнер обяснява, че продължават малко или много несъзнавано да живеят в инстинктивните пориви на хората, дори и когато съзнателните мисли поемат в грешна посока и създават обективни факти, подкопавачи живота. Обясненията на Р. Щайнер продължават така: „И точно тези мисловни първообрази, които възникват така хаотично пред жизненотискащия обективен свят, се проявяват явно или тайно под формата на всевъзможните революционни катаклизми на социалния организъм. Тези катаклизми няма да настъпват само тогава, когато социалният организъм е така изграден, че по всяко време да може да наблюдава не само къде изниква чрез първообразите известно отклонение в споменатите насоки и импулси, но и къде е налице възможността да им се противопоставя преди те да са станали неовладяеми.“ Р. Щайнер твърди, че човешкият живот показва нарастващи отклонения в онези свои основни състояния, които идват като резултат от мисловните първообрази на хората. Според него е въпрос на добра воля хората да се обърнат настойчиво към мисловните първообрази, без да забравят колко вредно е да ги прогонват от живота като нещо неясно. От мисловните първообрази могат да се извеждат такива линии на поведение, при които фактите могат да се насочва напълно съзнателно. Тричленният социален организъм не е теория, която Р. Щайнер е създал. Той е изпълнен от духа живот, както всичко дадено чрез животворящите сили на духовната наука.

Веселина Велкова

Ако бях добър философ, щях да създам философия на невъзможността, философия на неосъществимостта. Ако Аристотеловото определение за душата е набор от потенци - възможности или способности, то аз веднага бих се втурнала в това да обяснявам как всяка възможност или способност поражда безкрайно количество невъзможности и небитийности. А Сартровото нищуване ще бъде динамично преминаване от една невъзможност в друга.

Нищуването до такава степен ми е обичайно състояние, че аз и до сега смайвам мои приятели и колеги със самоотричането си, със самоотхвърлянето си, несигурност, нерешителност, неувереност, самоподценяване и саморазрушение. В каквато и житейска ситуация да попадна, в каквато и социално приета форма да битийствам, духът ми неотменно очертава цялата палитра неосъществености. Може би за това така ме привлича Нищото на Смъртта. И така лесно общувам с мъртвите. Сякаш се сливам със себе си, с моето друго. Да се събера в точката на своята невъзможност да бъда.

Даниела Добрева

Айрис Саливан

ВЕЛИКДЕНСКИЯТ ПРАЗНИК И ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО

На 16 април 2022 г. в София се проведе годишното общо събрание на АОБ. По идея на организаторите то беше съчетано с Великденския празник, на който присъстваха както членовете на АОБ, така и гости. В програмата на празника бяха включени хоров концерт, терапевтичен концерт и евритмичен спектакъл. Евритмистите представиха текст от Календара на душата и две соло изпълнения, създадени под ръководството на Галина Бертелсен. Под диригентството на г-жа Бистра Дилианов хорът „Аудитум“ изпълни класически многогласен канон. Групата към обучението по „Антропософска терапия чрез пеене“ представи лечебно-медитативни упражнения, въздействащи върху целия човек. Участниците в групата започнаха с упражнението на г-жа Вербек за разширяване на звуковото пространство. Концертът завърши с канона „Мирът на сърцето“. Преди празничната част гостите, домакините и артистите изслушаха лекцията на д-р Франгов. От нея разбрахме как настоящото събитие се проектира върху минали и бъдещи събития, и как да управляваме съзнателно тези проекции.

След концерта и лекцията дойде ред на общото събрание. Гостите и артистите си отидоха и на събранието останаха членовете на АОБ. Александър Бояджиев предложи дневния ред и даде думата на председателя на обществото. Д-р Франгов представи дейността на обществото за изтеклия период. След доклада и допълненията всички изслушаха и финансовия отчет на Александър Бояджиев.

Председателят подаде оставката на управителния съвет, тъй като събранието беше отчетно-изборно и мандатът на УС беше изтекъл. По предложение на присъстващите всички членове бяха преизбрани с гласуване. Съставът на УС се увеличи с един нов член. Красимира Калчева беше избрана да влезе в състава на УС. Изборът на шестчленно ръководство беше изява на колективната воля на всички участници. След изчерпването на основната част на събранието бяха изслушани новите инициативи за следващия период. Разглеждането на новите инициативи припомни свръхсетивното съдържание, проникнало в душите на антропософите до самите подоснови на волевото същество, благодарение на което са приели в душите си способността да развият инициатива, произтичаща от Антропософията. Тази последна част от събранието даде възможност за проясняване на инициативите и припомнянето, че голяма част от онова, което среща антропософите в живота, зависи от степента, в която са способни да осъзнават склонността си към инициатива в своята воля. Както и това, че този стремеж е заложен толкова дълбоко, че цялото жизнено себеусещане на антропософите, преживяването на своят живот като щастлив или неуспешен, дори и състоянието на здравето или болести, зависи от възможността поне някъде да прояви инициативата, идващата от антропософията. С това бяха постигнати основните цели на всяко антропософско годишно събрание.

Веселина Велкова

АЗЪТ КАТО НОЖ С ДВЕ ОСТРИЕТА

Какво е човешкият Аз в цялото му многообразие? В Аза е възможна среща със злото, именно благодарение на Аза. В Аза злото има шанс да се превърне в добро. В този смисъл Р. Щайнер говори за Аза като нож с две остриета, „защото когато човек в пълно съзнание се научи да говори с Аза, тогава му се дава възможност да се издигне до по-високото и да се потопи в по-ниското“ (Р. Щайнер, „Апокалипсис Йоан“ (GA 104, 25. 06. 1908 г.). Именно Азът е способен да преодолее егоизма в себе си. Той дава на човека самостоятелност, вътрешна свобода, която в истинския смисъл на думата извисява човека. И двата творчески принципа на тъмната и светлината намират своята съдба в хората. От творчески принципи те се превръщат в морални възможности, благодарение на които човек трансформира собствената си същност. В същото време е ясно, че въпросът за същността на злото винаги трябва да съдържа едновременно и въпроса за същността на доброто. Разграничаването на тези принципи един от друг е действие, а не познавателно-теоретичен въпрос. Той намира своето бъдещо развитие в човешката дейност. Силата на бъдещето не отговаря на това, което знаем, а на това, което правим

Когато човек минава покрай страданието на другите без състрадание, той се втвърдява. В „Апокалипсиса на Йоан“ Р. Щайнер казва: „Когато всеки Аз стане толкова свободен и независим, че не може да обича, тогава любовта е напълно безплатен дар.“ Втвърдяването настъпва, когато смятам, че само моята позиция е единствено правилна. Но никой не може да знае истината и никой не може да иска истината само за себе си. Може само да се доближи до нея. Доколкото е възможно да се подходи към истината от различни гледни точки, да се достигне до тази субстанция, тя ще се осъзнава все повече и повече ще разкрива своята ефективност.

Ако група хора овладее истината, нейната ефективност се затъмнява. Едно добро упражнение може да бъде понасянето на мнения, противоречащи на собственото мнение, за да се издигне силата на въздействие на истината. Тази жизнено важна връзка почива на взаимното доверие. А какво може да й попречи? Например това, че искам да осигуря себе си за сметка на някой друг. Когато задействам несигурността и страховете си, те определят какво се случва в цялата социална общност. Всяка човешка общност е преди всичко общност на доверието в живота. Чрез страха и жаждата за сигурност, с които се обвързвам, аз се освобождавам от цялото. Когато съм подложен на страх, има разрушаване на социалните връзки. Аз управлявам страха си, за да не разруша развиващите се връзки, защото не толкова страхът ми представлява заплаха, а фактът, че не мога да понеса страха си. Ако се науча да се справям със собствената си несигурност, това ще укрепи връзките на доверие в живота. С всяко усещане, независимо дали става дума само за чувства, емоции, желаниа или потребности, мога не само да „дешифрирам“ тяхното съдържание, но в същото време да разкрия усещането за моята личност. Независимо дали изпитвам радостно възлнение или дълбоко унижение, това е в същото време усещането за моята личност, която изпитва тези чувства. В този смисъл в душата може да възникне потребност от все по-нови усещания, която няма друга цел освен да се изживее по този начин. В това участва друго лице. То действа върху мен, като в известен смисъл ме използва за инструмент, вдъхвайки чувства в мен, и така познавам себе си. Имам смелостта да се въздържа, да се противопоставя на личната нужда да изживявам себе си чрез другите, така че в това свободно пространство да се появи истинският образ на другия човек.

Кристина Грувец

НОВИ КНИГИ

НОВИ КНИГИ

„Тази книга се отнася за хората, които нямат човешки Аз. Какво означава това е обяснено в поредица от лекции, конференции и частни разговори.

Без-Азовите хора са като празни черупки, през които упражняват действията си друг вид същества. Този феномен не е нещо, което засяга само съдбата на без-Азовите хора, а е част от проблематиката, която оказва негативно влияние върху цялото човечество.

Без-Азовите хора могат да са лица от бизнеса, министри, журналисти, партийни лидери, водачи на секти. Особено силно е влиянието им в съвременна-

НОВИ КНИГИ

та култура и най-вече в окултните ложи, където те предпочитат да остават в сянка и да насочват младите политици в тяхното кариерно развитие.

Добре съзнавам, че основната тема е щекотлива и може да даде повод за всевъзможни недоразумения. Ето защо още в началото аз настоятелно подчертавам, че моето изложение никъде и по никакъв начин не дискредитира и не дискриминира човешките същества. Моето внимание беше насочено единствено към характера на един особено актуален феномен на нашето време.“

Ердмут Гросе

„Колкото по-дълбоко страдание дълбае в душата ти, толкова повече радости може да побере“ Халил Джубран

Постепенно ме завладя идеята да опиша събития и преживявания от моя живот – искрено, откровенно и честно, като самопознание – за нишката на съдбата, Кармата в моя живот. Съдбата /Кармата/ е вечен духовен закон, който направлява живота ни в различни прераждания като различни личности, но като една вечна индивидуалност. Така, независимо дали го осъзнаваме, или не, в земния ни живот нишките на съдбата ни свързват с хората, с които сме били заедно в минал живот. Нишките на съдбата ни водят до раждането ни в даден народ, в определена родителска двойка, със определен темперамент и до определена професия. Също така нишката на съдбата ни води до различни събития и преживявания: за изплащане на злото и благодат за доброто, което сме направили в минал живот. Но едновременно с това ние създаваме и нова съдба – с избор на действията си, със събития и срещите с хора за първи път в този живот. Моята съдба е на българка, лекарка, християнина, пътешественичка и антропософ. Антропософията е духовна наука и носи названието от „антропос“ – човек и „софия“ – мъдрост, т.е. – мъдрост за човека. Тя е базирана на християнството. И събитията в живота ми се определят главно от това. Сега е 2020 година. Година на пандемията от Ковид 19. Повече време от обикновено съм затворена вкъщи. И това е време на осъзнаване на съдбата ми, на преценки, на проникване по-дълбоко в душата ми, където са спомените. Имам желание да разкажа за толкова много неща, които съм преживяла досега в моя дълъг живот от 84 години. За моето детство през Втората световна война, за потиснатия ми несвободен живот по време на комунистическия строй – 45 години, и живота ми след падането на този строй през 1989 година – до сега. Живяла съм и работила като лекар във Варшава и в Коми АССР. Пътешествала съм в много страни – чак до Япония. Имала съм три брака и съм преживяла смъртта

на двама любими съпрузи. Пъстър живот с много прекрасни преживявания и много тежки премеждия, страдания, даже със смъртна опасност. Също загуба на обични хора. Щастие да имам прекрасни, съдбовни приятели. В най-тежкото изпитание – мъка по обичния ми съпруг, загинал съвсем млад, нишката на съдбата ме доведе до духовната наука антропософия. Тя ми даде нов живот, нов духовен смисъл, цел, кауза, опора. Откри ми се прозорец към духовния свят – с възможността да изучавам: за живота на душите след смъртта и тяхната помощ на любимите хора на Земята, за прераждането ни в различни епохи като различни личности, свързани с Кармата в една вечна индивидуалност, за съдбата ни в този живот, за най-дълбоко християнство. Щастлива съм да имам прекрасни родители, дъщеря и син, брат и сестра. За нищо не съжалявам. Кармата ме срещна с много чудесни хора – приятели, роднини и близки. Желанието ми да опознавам нови места и хора изпълни живота ми със спомени за радостни, възвисяващи събития. Сутрин си казвам строфи, за да ми е хубав денят, от моят любим покоен съпруг – Михаил Кендеров.

„С простите си чудеса животът, ден за нови радости отваря. Славейт каквото с песен казва, слънцето с усмивка потвърждава. А е хубав животът!“

Д-р Иванка Кирова

Библиотека на АОБ в София

Архивът на Светла Бисерова постави началото на обща библиотека на Антропософското общество в София. Пожелаваме си в обозримо бъдеще библиотеката да се пренесе в общия ни Антропософски дом в София. Диана Ботушарова дари периодичните издания New View, The Present Age, Der Europaer. Благодарим на всички, които съдействаха през годините архивът да бъде описан и съхранен. Приветстваме приятелите по групи на всяка сбирка да отправят мислите си и даряват по един лев за Антропософския дом. Списък на книгите може да се намери на сайта на АО. За контакти за заемане на книгите тел. 0988 95 87 36.

Цветя Христова-Богданова

След загубата на своя създател и ръководител, група „Ариадна“ ще продължи да развива дейността си. На 4 юни участниците в групата се събраха по повод изтичането на 40 дни от преминаването на Прага на Диана Ботушарова. Всички бяха обединени от идеята да продължат да се срещат веднъж в месеца след края на септември. Бяха приети и нови членове на „Ариадна“. До началото на октомври всеки, който се чувства свързан с идеите на „Ариадна“ може да позвъни на:

Юлиан Андонов: 088 662 6489.

Едно е власт, едно е ум: аз съм!
И възхвалявам онзи ясен гръм
на Космоса, дарил ми началата:
лъчът, дъхът, водата и земята.

Аз те прославям, о Божествен диск,
блестящ в очите, в мозъка – златист
и матов трепет, бяло отражение.
О, Слънце, цяла вечност гледаш в мене!

Аз те прославям, ветре, в мен шумящ,
подобно Божи дъх, подобно плащ.
Утихваш, ала раждаш сила нова –
небесен ручей за смъртта отрова.

Аз ви прославям, изворни води,
като кръвта бушуващи. Преди
да понесете тленното ми тяло,
прозрях във вас Божествената цялост.

Алберт Щефен

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ**ВАРНА**

Антропософска група
„**Михайлова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

**Група към обучението по
„Антропософска терапия чрез
пеење“**

Ул. „Х. Димитър“ 13
Цветя Мишкова 088295 3550
Красимира Калчева 0878 909 312

Антропософски кръг „**Аристотел**“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“

Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група „**Ариадна**“

Юлиан Андонов
тел. 088 662 6489

Група „**ЛОГОС**“

Константин Йорданов
тел. 0894 515 355

Група „**Космософия**“

Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

**Курсове по антропософска
социална арт-терапия**

За връзка:

Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Антропос-София**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „**Рудолф Щайнер**“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Социална художествена терапия

„**Дъгата на Дочка**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

БУРГАС

Антропософска група
Димитър Колев 0889 611 444

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ПЛЕВЕН

Група „**Михаил**“
Моника Хаджиева тел. 0878 250 730

ПЛОВДИВ

Група „**Мани**“
Тони Кюмюджиян-0888992862
Мартин Атанасов-0883604339

**ФОНД за НАБИРАНЕ
на СРЕДСТВА
за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОБ)**

Дарителски сметки:
BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Текуща наличност: 6175 лв.

За контакти:

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095
БЛАГОДАРИМ !

Скъпи приятели, уважаеми
читатели на „**Антропософски вест**“,
Всеки, който желае да изкаже мнение
или коментар по разискваните в
настоящия и бъдещите броеве на вестника
теми, може да ни пише на e-mail:
vestnik@aobg.org . **Очакваме ви.**
От редакцията

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Веселина Велкова
Христина Ангелова
Георги Акабалиев
Тел: 0897 728885
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на
публикуваните материали носят
единствено техните автори.